

Kistérségfejlesztési programok alap kutatása

SZEGHALOM KISTÉRSÉG

I.

A KISTÉRSÉG BEMUTATÁSA

Az Észak Békési Statisztikai Kistérség kilenc települést foglal magába. A települések Bucsa, Dévaványa, Ecsegfalva, Füzesgyarmat, Kertész-sziget, Körösladány, Körösújfalú, Szeghalom és Vésztő. Tulajdonképpen a mai kistérségi társulás előzménye egy 1994-ben önkéntes alapon létrejött társulás, amelyet négy település a gázvezetési programhoz kapcsolódva hozott létre. A társulásba egyre több település kapcsolódott be folyamatosan a maximális létszám tizenegy település volt. Korábban többek közt a társulás tagja volt még a Hajdú-Bihar megyei Csökmő is amely tulajdonképpen Szeghalom vonzáskörzetébe tartozik (Ide járnak dolgozni, vásárolni stb. az emberek).

A kilenc települést magába foglaló többcélú statisztikai kistérség Szeghalom város központtal két hónapja alakult. Az új határvonalak ellenére néhány jelenleg is zajló fejlesztés még az un. önkéntes társulás keretein belül működik (pl. Okány részvételével) De mindez nem okoz problémát a térségben.

A térség területe, népessége, népsűrűsége

A térség Békés megye területének alig egyötödét, 19 százalékát foglalja el, de lakosságaránya alacsonyabb ennél, mindössze 12 százalék. Az ok, az észak-békési térszerkezetben keresendő, itt viszonylag nagy területű, de ehhez képest alacsony lélekszámú településekről van szó.

A térség városi központja és legnagyobb települése Szeghalom, tízezer főt meghaladó lakossággal, míg Kertészsziget lakóinak száma éppen csak meghaladja az ötszázat. A térség népsűrűsége jóval alacsonyabb a megye népsűrűségénél.

Természeti adottságok és viszonyok

A térség területe 82-84 m közötti tengerszint feletti magasságú síkság. Morotvák, volt vízfolyások kusza hálózata borítja a felszínt, amelyek nagy része feltöltődött és enyhe terephullámok formájában jelenik meg. A felszínt zömmel ártéri, mocsári agyag, löszsár, illetve elszikesedett lösz fedi.

Az éghajlat mérsékelt meleg, száraz az évi napfénytartam 2000 óra körül alakul. Nyári időszakban a vidék az ország egyik legmelegebb, télen pedig leghidegebb területe. Az évi középhőmérséklet 10,3-10,4 °C. A csapadék évi összege 540 mm, amivel a terület az ország legszárazabb térségeihez tartozik.

A térséget átszelik a Körösök és a Berettyó. A térség meghatározó, vízbázisként szolgáló felszíni vizeit a Sebes-Körös, a Berettyó, a Hármaskörös és a Hortobágy-Berettyó.

A felszín alatti vízkészlet 18.000 m³/nap. A teljes vízjogilag lekötött vízmennyiség 12 százalékát teszi ki a 30°C-nál melegebb vizet kitermelő vízhasználatok. A termásvízbeszerzés lehetőségei viszonylag kedvezőek, a geotermikus adottságok miatt már 450-550 m alatti

mélységből 30°C-ot meghaladó kifolyó víz hőmérsékletű víz nyerhető. A termálvíz hasznosítás fejlesztésének legnagyobb problémája – gyakorlatilag akadályát jelenti a használt hévíz befogadására alkalmas, bővízü felszíni vízfolyás hiánya. A térségben meghatározó jelentőséggel bírnak a kettős hasznosítású csatornák, amelyek a térség határain is túlterjednek. Az alföldi megyék közül itt Békés megyében a legnagyobb a flórapusztulás, itt maradt meg a legkisebb kiterjedésben a természetes növénytakaró. Az őslápokból egy sem maradt meg, a múlt század vízrendezései, lecsapolásai tüntették el.

A térségben található természetes vizekben, folyókban igen gazdag a halállomány, - ponty, süllő, keszeg, harcsa, csuka. A madárkolóniák lakói gémekek, kiskócsagok, bakcsók, fekete gólya, vadrécék, a vöcskök és a guvat. A valaha kiterjedt erdők maradványaiként a folyók mentén még itt-ott fellelhetők az aljnövényzetben gazdag ligeterdők, a part menti bokorfűzesek, galériaerdők, a mélyebb részeken a fűz-nyár ligeterdők.

A térség ásványkincsekben szegény. Egyedül csak a kőolaj és földgáz kitermelés a jelentős. A MOL kitermelő, szállító, primer feldolgozó és tároló tevékenysége meghatározó a térségben.

Gazdaságföldrajzi leírás

Békés megye, és annak északi területe hagyományosan az ország periférikus térségeihez tartozik. Ezen a helyzeten az sem segített, hogy az elmúlt években a piacgazdaság felváltotta a redisztributív gazdasági modellt, hiszen a működő tőke elsősorban a már korábban fejlett térségeket vette célba, amelyek megfelelő közlekedési és egyéb infrastruktúrával rendelkeznek. A határ menti térségek (kevés kivételtől eltekintve) nem tartoznak e területek közé, köszönhetően a korábban tudatosan nem ide irányított fejlesztési forrásoknak. Ennek megfelelően jelentősebb ipari vállalkozásra nincsen saját tőke.

A térség közlekedési lehetőségei kedvezőtlenek. Nemcsak az autósztrádák, de az országos főutak is elkerülik a térséget. A fő közúti közlekedési út a 47-es út, mely Békés megye székhelyét köti össze Debrecennel. Ez azonban kedvezőtlen vonalvezetésű, a települések közül csak Szeghalom városát és Körösladányt érinti. A térség északi pereméből viszonylag gyorsan elérhető a 4-es főút is. Az egyes településeket közvetlenül összekötő utak is hiányoznak, emiatt a közlekedők jelentős kerülőkre kényszerülnek. Az Ecsegfalva és Bucsa közti 9 km-es távot közúton csak egy 46 km-es kerülővel lehet megtenni, míg Ecsegfalváról Kertészsziget felé a tíz km-es út 67 km-ig tart. Sok a szintbeni vasúti átjáró is. A vasúti közlekedés feltételei is rosszak. A pályatestek igen leromlott állapotban vannak, emiatt több helyen sebesség- és/vagy tengelykorlátozást kellett bevezetni. Különösen kritikus a Szeghalom-Körösnagyharsány vonal.

Településszerkezet, közigazgatás

Az 1930. évi összeírásakor az öt régebbi alapítású település lakosságának majdnem negyedét külterületen találták. Ezek az emberek vagy tanyákon vagy uradalmi majorokban éltek. Elsősorban Füzesgyarmaton, Körösladányban és Dévaványán volt magas a külterületi népesség aránya. A térség települései a viszonylag kisebb lélekszámú Körösladány kivételével az óriásfalvak vagy kis mezővárosok közé sorolhatók. A külterületen élők lélekszámának csökkenése főleg a hatvanas évektől, a tsz-szervezések befejeződésétől gyorsult fel. Jelenleg már csak 1-2 százalékát teszik ki a lakosságnak. Mindössze Szeghalom és Kertészsziget mutatói magasabbak, de a kistérség teljes külterületi népessége már nem éri el az ezer főt.

Észak-Békés centruma az 1984-ben városi rangot nyert Szeghalom, amely korábban mintegy másfél évszázadon keresztül járási székhely volt. Az Alföldre jellemző tanyás múlt, a kis mezővárosok egész sorának egymás közvetlen közelségében való létezése nem tette lehetővé a valamennyi középfokú funkcióval rendelkező, erős központ köré szerveződő vonzáskörzet kialakulását e területen. Az „átvonzásokhoz”, ellátó feladatok megosztásához járult hozzá a járáshatárok változása, a megyehatár közelsége is. Dévaványára és Körösladányra

Gyomaendrőd, Vésztőre pedig Békés is kisebb vonzást gyakorol. Ecsefalva és Bucsa lakói bizonyos szolgáltatások igénybevételekor szívesen választják a közeli Jász-Nagykun-Szolnok megyei városokat: Kisújszállást és Karcagot.

Gazdasági ágazatok és a termelés szerkezete.

Az Észak- Békési Önkormányzatok Társulási kistérségében a termelési szerkezete rendkívül sokrétű. A jelenlegi körülmények az elmúlt időszak ipar és mezőgazdaság fejlesztési politikájának örökségére épül. A kistérségben jelentősebb ipari tevékenységgel Szeghalom térsége (Szeghalom, Körösladány, Dévaványa, Füzesgyarmat) rendelkezik, a keleti és nyugati részén inkább a mezőgazdaság a jellemző.

A kistérségben az alábbi szektorok tevékenysége mérhető:

- ipari termelés,
- építőipari tevékenység
- kereskedelem,
- szolgáltatások,
- turisztika,
- élelmiszer feldolgozás,
- mezőgazdasági,
- pénzügyi szolgáltatások,
- egyéb szolgáltatások.

Az ágazatok jelenlegi helyzetét a piacgazdasági körülményekhez való igazodás alakította ki. Jelentős kapacitások, gyárak felszámolása történt meg a térségben 1990-1997 közötti időszakban.

Külföldi befektetések Körösladányba, (Henkel Magyarország Kft) és Szeghalomra érkezett. Ennek mennyisége és minősége is elmarad a megye más kistérségébe történő befektetésektől.

A KISTÉRSÉG TELEPÜLÉSEINEK NÉPESSÉGSZÁMA (fő)

Település neve	1970	1980	1990	2001	2003
Bucsa	2934	2777	2406	2518	
Dévaványa	10676	9685	8842	8888	8895
Ecsegfalva	1959	1761	1531	1429	
Füzesgyarmat	6921	6486	6372	6428	
Kertéssziget	946	704	525	457	
Körösladány	6430	5892	5336	5129	
Körösújfalú	954	762	668	718	
Szeghalom	9484	10704	10462	10198	10151
Vésető	9386	8564	7820	7571	7623
Kistérség összesen	49690	47335	43962	43336	

A TELEPÜLÉSEK KORCSOPORTI MEGOSZLÁSA (fő, %)
1980

Település neve	0-29		30-39		40-49		50-59		60-		Összesen
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	
Bucsa	1259	45,3%	329	11,8%	345	12,4%	363	13,1%	481	17,3%	2777
Dévaványa	4329	44,7%	1118	11,5%	1264	13,1%	1217	12,6%	1757	18,1%	9685
Ecsegfalva	888	50,4%	222	12,6%	222	12,6%	197	11,2%	232	13,2%	1761
Füzesgyarmat	2809	43,3%	816	12,6%	834	12,9%	754	11,6%	1273	19,6%	6486
Kertészsziget	399	56,7%	86	12,2%	98	13,9%	59	8,4%	62	8,8%	704
Körösladány	2466	41,9%	734	12,5%	773	13,1%	787	13,4%	1132	19,2%	5892
Körösújfalú	339	44,5%	110	14,4%	118	15,5%	78	10,2%	117	15,4%	762
Szeghalom	5412	50,6%	1525	14,2%	1193	11,1%	1064	9,9%	1510	14,1%	10704
Vésztő	3539	41,3%	978	11,4%	1122	13,1%	1177	13,7%	1748	20,4%	8564
Kistérség	21440	45,3%	5918	12,5%	5969	12,6%	5696	12,0%	8312	17,6%	47335

A TELEPÜLÉSEK KORCSOPORTI MEGOSZLÁSA (fő, %)

1990

Település neve	0-29		30-39		40-49		50-59		60-		Összesen
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	
Bucsa	978	40,6%	370	15,4%	273	11,3%	274	11,4%	511	21,2%	2406
Dévaványa	3574	40,4%	1336	15,1%	1034	11,7%	1161	13,1%	1737	19,6%	8842
Ecsegfalva	641	41,9%	272	17,8%	191	12,5%	186	12,1%	241	15,7%	1531
Füzesgyarmat	2597	40,8%	990	15,5%	815	12,8%	783	12,3%	1187	18,6%	6372
Kertészsziget	239	45,5%	82	15,6%	70	13,3%	73	13,9%	61	11,6%	525
Körösladány	1990	37,3%	813	15,2%	654	12,3%	712	13,3%	1167	21,9%	5336
Körösújfalú	259	38,8%	95	14,2%	97	14,5%	98	14,7%	119	17,8%	668
Szeghalom	4695	44,9%	1697	16,2%	1405	13,4%	1046	10,0%	1619	15,5%	10462
Vésztő	2992	38,3%	1175	15,0%	909	11,6%	1033	13,2%	1711	21,9%	7820
Kistérség	17965	40,9%	6830	15,5%	5448	12,4%	5366	12,2%	8353	19,0%	43962

**A TELEPÜLÉSEK KORCSOPORTI MEGOSZLÁSA (fő, %)
2001**

Település neve	0-29		30-39		40-49		50-59		60-		Összesen
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	
Bucsa	914	36,3%	335	13,3%	389	15,4%	336	13,3%	544	21,6%	2518
Dévaványa	3404	38,3%	1089	12,3%	1368	15,4%	989	11,1%	2038	22,9%	8888
Ecsegfalva	525	36,6%	183	12,8%	236	16,5%	198	13,9%	289	20,2%	1429
Füzesgyarmat	2410	37,5%	916	14,3%	962	15,0%	808	12,6%	1332	20,7%	6428
Kertészsziget	191	41,8%	65	14,2%	64	14,0%	59	12,9%	79	17,1%	457
Körösladány	1864	36,3%	619	12,1%	785	15,3%	655	12,8%	1206	23,5%	5129
Körösújfalú	304	42,3%	87	12,1%	91	12,7%	107	14,9%	129	18,0%	718
Szeghalom	4086	40,1%	1355	13,3%	1597	15,7%	1345	13,2%	1815	17,8%	10198
Vésztő	2946	38,9%	922	12,2%	1122	14,8%	920	12,2%	1661	21,9%	7571
Kistérség	16644	38,4%	5571	12,9%	6614	15,3%	5417	12,5%	9093	21,0%	43336

VÁNDORLÁSI KÜLÖNBÖZET

Település	1970-1979	1980-1989	1990-2001
Bucsa	- 342	- 406	219
Dévaványa	-1310	- 840	427
Ecsefalva	- 358	- 292	-89
Füzesgyarmat	- 439	50	378
Kertéssziget	- 365	- 222	- 73
Körösladány	- 668	- 431	124
Körösújfalú	- 263	- 104	43
Szeghalom	269	- 648	- 198
Vésztő	- 949	- 245	- 4
Kistérség	- 4425	- 3138	827

KORMEGOSZLÁS MUTATÓSZÁMAI

Település	100 felnőtt korúra jutó gyermek- és öregkorú		100 gyermekkorúra jutó öregkorú	
	1990	2001	1990	2001
Bucsa	85	72	86	107
Dévaványa	74	71	86	122
Ecsegfalva	64	61	68	114
Füzesgyarmat	69	68	83	104
Kertéssziget	51	54	53	94
Körösladány	75	71	105	131
Körösújfalú	66	73	82	75
Szeghalom	68	58	62	93
Vésztő	77	53	102	108
Kistérség	629	581	727	948

A KISTÉRSÉG LAKOSAINAK LEGMAGASABB ISKOLAI VÉGZETTSÉGE

Település	1990						2001					
	Max. 8 osztályt végzett		Középiskolát végzett		Egyetemet, főiskolát végzett		Max. 8 osztályt végzett		Középiskolát végzett		Egyetemet, főiskolát végzett	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Bucsa	1753	81,5%	341	15,9%	57	2,6%	1641	70,4%	630	27,0%	59	2,5%
Déaványa	5892	74,0%	1892	23,8%	180	2,3%	4977	61,0%	2938	36,0%	245	3,0%
Ecsegfalva	1016	73,0%	351	25,2%	25	1,8%	821	61,7%	482	36,2%	27	2,0%
Füzesgyarmat	4224	73,5%	1354	23,6%	171	3,0%	3602	61,4%	2086	35,6%	178	3,0%
Kertésziget	395	82,6%	77	16,1%	6	1,3%	300	71,8%	109	26,1%	9	2,2%
Körösladány	3658	75,4%	1086	22,4%	109	2,2%	2904	61,6%	1687	35,8%	120	2,5%
Körösújfalú	513	83,6%	94	15,3%	7	1,1%	439	69,4%	186	29,4%	8	1,3%
Szeghalom	6400	68,2%	2495	26,6%	489	5,2%	4979	53,3%	3793	40,6%	566	6,1%
Vésztő	5285	74,3%	1650	23,2%	182	2,6%	4288	62,8%	2342	34,3%	198	2,9%
Kistérség	29136	73,4%	9340	23,5%	1226	3,1%	27951	64,1%	14253	32,7%	1410	3,2%

GAZDASÁGI AKTIVITÁS

Település	1980								1990							
	Foglalkoztatott fő %		Munka Nélküli Fő %		Inaktív kereső fő %		Eltartott fő %		Foglalkoztatott fő %		Munka- Nélküli fő %		Inaktív kereső fő %		Eltartott fő %	
Bucsa	1210	43,6%	-	-	505	18,2%	1062	38,2%	907	37,7%	31	1,3%	646	26,8%	822	34,2%
Dévaványa	4126	42,6%	-	-	1860	19,2%	3699	38,2%	3454	39,1%	125	1,4%	2242	25,4%	3021	34,2%
Ecsegfalva	770	43,7%	-	-	272	15,4%	719	40,8%	660	43,1%	5	0,3%	326	21,3%	540	35,3%
Füzesgyarmat	2828	43,6%	-	-	1240	19,1%	2418	37,3%	2673	41,9%	90	1,4%	1423	22,3%	2186	34,3%
Kertésziget	353	50,1%	-	-	86	12,2%	265	37,6%	261	49,7%	13	2,5%	88	16,8%	163	31,0%
Körösladány	2700	45,8%	-	-	1111	18,9%	2081	35,3%	2146	40,2%	74	1,4%	1589	29,8%	1527	28,6%
Körösújfalú	324	42,5%	-	-	132	17,3%	306	40,2%	259	38,8%	10	1,5%	175	26,2%	224	33,5%
Szeghalom	4854	45,3%	-	-	1707	15,9%	4143	38,7%	4628	44,2%	94	0,9%	2182	20,9%	3558	34,0%
Vésztő	3632	42,4%	-	-	1846	21,6%	3086	36,0%	3180	40,7%	133	1,7%	2114	27,0%	2393	30,6%
Kistérség	20797	43,9%	-	-	8759	18,5%	17779	37,6%	18168	41,3%	575	1,3%	10785	24,5%	14434	32,8%

2001							
Foglalkoztatott fő %		Munka- Nélküli fő %		Inaktív kereső fő %		Eltartott fő %	
572	22,7%	265	10,5%	968	38,4%	713	28,3%
2384	26,8%	441	5,0%	3625	40,8%	2438	27,4%
429	30,0%	95	6,6%	518	36,2%	387	27,1%
1755	27,3%	746	11,6%	2166	33,7%	1761	27,4%
102	22,3%	86	18,8%	151	33,0%	118	25,8%
1511	29,5%	239	4,7%	2036	39,7%	1343	26,2%
152	21,2%	71	9,9%	270	37,6%	225	31,3%
3506	34,4%	639	6,3%	3163	31,0%	2890	28,3%
1924	25,4%	437	5,8%	2965	39,2%	2245	29,7%
12335	28,5%	3019	7,0%	15862	36,6%	12120	28,0%

HELYBEN FOGLALKOZTATOTTAK (FŐ, %)

Település	Összesen	Együtt	Férfi		Nő		15-29 éves		30-49 éves		50- éves	
			fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Bucsa	572	343	157	27,4%	186	32,5%	47	8,2%	222	38,8%	74	12,9%
Déaványa	2384	1806	899	37,7%	907	38,0%	497	20,8%	1072	45,0%	237	9,9%
Ecsegfalva	429	240	111	25,9%	129	30,1%	54	12,6%	137	31,9%	49	11,4%
Füzesgyarmat	1755	1258	688	39,2%	570	32,5%	279	15,9%	753	42,9%	226	12,9%
Kertéssziget	102	58	32	31,4%	26	25,5%	15	14,7%	29	28,4%	14	13,7%
Körösladány	1511	1154	560	37,1%	594	39,3%	292	19,3%	658	43,5%	204	13,5%
Körösújfalú	152	112	52	34,2%	60	39,5%	27	17,8%	59	38,8%	26	17,1%
Szeghalom	3506	2957	1403	40,0%	1554	44,3%	752	21,4%	1680	47,9%	525	15,0%
Vésztő	1924	1416	695	36,1%	721	37,5%	353	18,3%	823	42,8%	240	12,5%
Kistérség	12335	9344	4597	37,3%	4747	38,5%	2316	18,8%	5433	44,0%	1595	12,9%

HELYBEN FOGLALKOZTATOTTAK (FŐ, %)

Település	Mezőgazdaságban foglalkoztatott		Iparban foglalkoztatott		Szolgáltatásban foglalkoztatott	
	fő	%	fő	%	fő	%
Bucsa	86	25,1%	43	12,5%	214	62,4%
Déaványa	230	12,7%	644	35,7%	932	51,6%
Ecsefalva	43	17,9%	78	32,5%	119	49,6%
Füzesgyarmat	247	19,6%	421	33,5%	590	46,9%
Kertéssziget	24	41,4%	1	1,7%	33	56,9%
Körösladány	110	9,5%	527	45,7%	517	44,8%
Körösújfalú	41	36,6%	26	23,2%	45	40,2%
Szeghalom	286	9,7%	1143	38,7%	1528	51,7%
Vésztő	122	8,6%	454	32,1%	840	59,3%
Kistérség	1189	12,7%	3337	35,7%	4818	51,6%

MÁS TELEPÜLÉSRE ELJÁRÓ LAKÓNÉPESSÉG

Település	Összesen	Férfi		Nő		15-29 éves		30-49 éves		50- éves	
		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Bucsa	572	149	26,0%	80	14,0%	85	14,9%	121	21,2%	23	4,0%
Déaványa	2384	459	19,3%	119	5,0%	200	8,4%	332	13,9%	46	1,9%
Ecsegfalva	429	145	33,8%	44	10,3%	76	17,7%	90	21,0%	23	5,4%
Füzesgyarmat	1755	262	14,9%	235	13,4%	195	11,1%	253	14,4%	49	2,8%
Kertésziget	102	26	25,5%	18	17,6%	21	20,6%	19	18,6%	4	3,9%
Körösladány	1511	256	16,9%	101	6,7%	116	7,7%	198	13,1%	43	2,8%
Körösújfalú	152	28	18,4%	12	7,9%	16	10,5%	19	12,5%	5	3,3%
Szeghalom	3506	442	12,6%	107	3,1%	177	5,0%	291	8,3%	81	2,3%
Vésztő	1924	382	19,9%	126	6,5%	175	9,1%	169	8,8%	64	3,3%
Kistérség	12335	2149	17,4%	842	6,8%	1061	8,6%	1492	12,1%	338	2,7%

MÁS TELEPÜLÉSRE ELJÁRÓ LAKÓNÉPESSÉG

Település	Mezőgazdaságban foglalkoztatott		Iparban foglalkoztatott		Szolgáltatásban foglalkoztatott	
	fő	%	fő	%	fő	%
Bucsa	6	2,6%	140	61,1%	83	36,2%
Dévaványa	15	2,6%	363	62,8%	200	34,6%
Ecsefalva	53	28,0%	83	43,9%	53	28,0%
Füzesgyarmat	17	3,4%	370	74,4%	110	22,1%
Kertéssziget	18	40,9%	19	43,2%	7	15,9%
Körösladány	8	2,2%	254	69,4%	104	28,4%
Körösújfalú	2	5,0%	17	42,5%	21	52,5%
Szeghalom	15	2,7%	307	55,9%	227	41,3%
Vésztő	10	2,0%	319	62,8%	179	35,2%
Kistérség	144	4,8%	1872	62,4%	984	32,8%

A térség településeinek népességszáma a 70-es évektől napjainkig folyamatosan csökken. Két település kivétel Bucsá és Dévaványa, ahol az 1990-2001 periódusban mintha megfordulna ez a tendencia és ha nem is hatalmas mértékben de növekedett a népesség. Az adott időszakban Bucsán 2406-ról 2518-ra, Dévaványán 8842-ről 8888-ra. Messzemenő következtetéseket ebből azonban nem lehet levonni. A 2001-es népességszámok még így is nagyon távol vannak az 1970-es 2934, illetve 10676-tól.

A legsúlyosabbnak látszik a helyzet Kertész-szigeten ahol 20 év alatt kevesebb mint felére csökkent a népesség.

A kistérségi központ Szeghalom esetében az 1970, 1980 közti időszakban volt egy növekedési periódus ami talán a külterületekről és a környező településekről a városba vándorlással is magyarázható. Ezt követően azonban itt is folyamatosan csökkenő a tendencia, de a 2001-es népességszám meg is haladja a értéket.

A kistérség népességfogyásában a természetes fogyás mellett az elvándorlás folyamata lehet meghatározó.

A települések korcsoportos megoszlását figyelembevéve az 1980 és 2001 közti periódusról megállapíthatjuk, hogy a kistérségben folyamatosan csökken a 0-29 éves korúak aránya a 60 feletti korosztály aránya pedig folyamatosan nő. Az átlag 45,3%-38,4%, illetve 17,6%-ról 21%. Ebben is a kistérségben figyelmet kell fordítani a legnagyobb változás. Kertész-sziget esetében a mutató a 29 év alattiak esetében, 1980-ban 56,7% 2001-ben 41,8%, tehát az átlag – 7%-hoz képest 15% a differencia. Ecsegfalva esetében ugyanez 14%. De a központ Szeghalom is az átlag fölött van a maga 10%-ával. A többi település 6% körüli csökkenést mutat. Egyedül a szintén kistérségben Körösújfalun ahol csak 2%-os a csökkenés, ahol 1990 és 2001 közt 3%-os növekedés történt ebben a korosztályban.

A másik fontos adat, amely figyelmet igényel a 60 feletti arányában történt növekedés ez 20 év alatt átlag 4%. Itt is a kis falvakban a legerőteljesebb a helyzet Kertész-sziget esetében a növekedés 8%, Ecsegfalván 7%. Körösújfalunál ez a mutató 3%. Szeghalomnál szintén 3%. Egyedül Füzesgyarmaton volt 80 és 90 között csökkenő a tendencia de 2001-re itt is beállt a 3%-os átlag.

A korcsoportos megoszlás mutatószámai; a 100 felnőtt korúra jutó gyermek és időskorúak száma a térségben csökkenő, kivéve két települést; Kertész-szigetet ahol 1990 és 2001 közt 51-ről 54-re nőtt. De mindez a 100 gyermekkorúra jutó öregkorúak arányának változása tükrében 53-ról 94-re csak a település hatalmas előregedési tendenciáit igazolja. Ez utóbbi aránya Körösújfalut kivéve mindenhol növekvő. Körösújfalunál ez 82 és 75. Ami a 100 felnőtt korúra jutó gyermek és időskorúak számának növekedése mellett 66, 73, az egyedüli javuló tendencia.

A kistérség lakosságának legmagasabb iskolai végzettségét megfigyelve kiderül, hogy 1990 és 2001 közt csökkent a maximum 8 általánost végzettek aránya, átlag 73%-ról 64%-ra, de nem a felsőfokú oktatásban végzettek javára. 3,2, 3,1%.

A legalacsonyabb végzettségűek aránya a legkisebb településekben a legnagyobb.

Településenként lebontva a legkisebbek állnak a legrosszabb helyzetben 1990 és 2001 közt az egyetemisták arányában szinte nincs is változás. Habár ez a mutató a városoknál sem fest rózsás képet; Szeghalom 5,2%, 6,1%, Füzesgyarmat; 3%, 3%, Dévaványa 2,3%, 3%, Körösladány 2,2%, 2,5%.

Még szerencse, hogy a középiskolát végzettek aránya mindenhol a maximum 8 általános kategória rovására nőtt.

Összegezve a kistérség demográfiai helyzete akut problémaként jelenik meg.

A térség egészére jellemző, hogy a megyei és országos átlagnál alacsonyabb az aktív korú népesség iskolai - szakmai végzettsége. Ez behatárolja az érintettek mozgásterét is az új lehetőségek kihasználása tekintetében. A természetes fogyás hatását tovább súlyosbítja, hogy - különösen a fiatalok esetében – a térségből történő elvándorlás növekszik. Az idősek és a

fiatalok kedvezőtlen helyzete jelzi, hogy a fiatalok otthontartását és az idősek helyzetének javítását együttes módon kell megoldani.

A térség fontos negatív demográfiai mutatói tehát, a népesség számának csökkenése a folyamatos előregedés, és az alacsony iskolai végzettség, a szakképzett munkaerő hiánya és a magas munkanélküliség.

II.

A KISTÉRSÉG HÁTRÁNYOS HELYZETÉT KIVÁLTÓ – TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, KÖRNYEZETI ÉS POLITIKAI - PROBLÉMÁK

Békés megye, és annak északi területe hagyományosan az ország periférikus térségeihez tartozik. Ezen a helyzeten az sem segített, hogy az elmúlt években a piacgazdaság felváltotta a redisztributív gazdasági modellt, hiszen a működő tőke elsősorban a már korábban fejlett térségeket vette célba, amelyek megfelelő közlekedési és egyéb infrastruktúrával rendelkeznek. A határ menti térségek (kevés kivételtől eltekintve) nem tartoznak e területek közé, köszönhetően a korábban tudatosan nem ide irányított fejlesztési forrásoknak.

Ami jelentős mértékben hozzájárult a térség jelenlegi elszigeteltségéhez.

Ennek megfelelően jelentősebb ipari vállalkozásra nincsen saját tőke. A térség közlekedési lehetőségei kedvezőtlenek. Nemcsak az autósztrádák, de az országos főutak is elkerülik a térséget. Az országos úthálózatok közül a 47-es főút csak 2 települést érint. A térség északi pereméből viszonylag gyorsan elérhető a 4-es főút is. Az egyes településeket közvetlenül összekötő utak is hiányoznak, emiatt a közlekedők jelentős kerültre kényszerülnek. Hasonló a vasúti közlekedés helyzete is. Sok a szintbeni vasúti átjáró is. A vasúti közlekedés feltételei is rosszak. A pályatestek igen leromlott állapotban vannak, emiatt több helyen sebesség-és/vagy tengelykorlátozást kellett bevezetni. Különösen kritikus a Szeghalom-Körösnagyharsány vonal. Megállapítható, hogy a periférikus elhelyezkedést a kedvezőtlen megközelítési körülmények is súlyosbítják. A térség felemelkedéséhez egyaránt hozzátartozik a térségen belüli elérhetőség javítása, valamint az országos út- és vasúti hálózatba történő jobb bekapcsolódása.

Ami a térség működő vállalkozásait illeti ezek száma, az országos és regionális trendnek megfelelően csökkent. A vállalkozások döntően tőkeszegények, így fejlesztésekre nincs lehetőség. A vállalkozások közötti együttműködési formák még nem meghatározóak.

Ami a birtokviszonyokat illeti ezen kistérségre is elmondható, hogy a privatizáció következtében előállott birtokstruktúra a versenyképes agrár ágazat kialakítását nehezíti. Bár az átlagos birtokméret (15 ha körül) a megyei átlagot (5 ha) jóval fölülmúlja, a talajok alacsony termőképessége miatt ez a birtoknagyság nem teszi lehetővé az elfogadható szintű árutermelést. Biztató viszont, hogy az utóbbi években megindult a birtokkoncentráció.

Az Észak-Békési Kistérség valamennyi települése – némelyik súlyos – foglalkoztatási gondokkal küzd. Ez főleg abból adódik, hogy a foglalkoztatás helyben a mezőgazdasági ágazatra – annak is a feldolgozatlan alapanyagot előállító részére – illetve a térségen kívül elhelyezkedő iparra, illetve szolgáltatásra épült. A térség munkanélküliségi aránya kétszerese a Dél - Alföldi régióban mért adatoknak. A jövedelempótló támogatásban részesülők nagy száma arra utal, hogy sok a munkanélküli ellátásból már kikerült állástalan. A tartós munkanélküliség az egyik legsúlyosabb, a fejlődést elsődlegesen gátló probléma a térségben. Megállapítható, hogy a foglalkoztatási viszonyok a térség egészében kedvezőtlenek.

Az Észak-Békési Kistérségben az alapszintű humán ellátást biztosító intézményrendszer megtalálható, de nem optimális, az objektív feltételeket vizsgálva gondot jelent az épületek állaga, a technikai háttér, berendezések elavultsága. Probléma a tőkeszegénység, anyagiak terén a minimum biztosított, ez a továbbfejlődéshez, de ez a szinten tartáshoz sem elégséges. Országos és megyei mutatókat tekintve igen alacsony a térségben élők képzettségi szintje, ami kedvezőtlenül befolyásolja lehetőségeiket a munkaerőpiacon.

Gondot jelent a megyei szinten is kimagasló munkanélküliség, és ezen belül is az igen nagy létszámú, alacsonyan kvalifikált réteg.

A térségben élők zöme szociális, megélhetési problémákkal küszködik, amely olyan mértékű, hogy a kistérség önerőből képtelen megoldani, mindenképpen külső segítséget, beavatkozást igényel.

Az egészségügyi ellátás területén a legnagyobb problémák a szeghalmi kórház katasztrofális helyzetéhez kapcsolódnak. Ha a kórház fejlesztés nem oldódik meg a közeljövőben teljes működésképtelenség fenyeget.

A másik probléma, hogy a mentőszolgálatnál nincs 24 órás esetkocsi – csak 10 órában működik - nem tartható a helyszínrre érkezési idő.

TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, KÖRNYEZETI ÉS POLITIKAI PROBLÉMÁK

Probléma megnevezése	Probléma jellemzője	Kiváltó ok	Jellemző időszak	Következmény	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Torz gazdasági struktúra	Torz gazdasági struktúra	A térséget érintő korábbi fejlesztési politika	1950- 1990	Az összes többi probléma, munkanélküliség	A térség lakossága	Sikeres általános fejlesztés
Nem megfelelő út és vasúthálózat	Nem megfelelő út és vasúthálózat	A térséget érintő korábbi és jelenlegi fejlesztési politika, tőkehiány stb.	1950-	Befektetések elmaradása	A térség lakossága	Felújítások
Az egészségügyi fejlesztés hiánya	Az egészségügyi fejlesztés hiánya	forráshiány	1990-X	Az eu. intézmények tönkrementek,	A térség lakossága	Felújítás, korszerűsítés

LESZAKADÁSI FOLYAMAT

Összefoglalva a térséget érintő leszakadási folyamat jellemzői a következők.

A térség hátrányos fekvéséből adódó hátrányok. Az alacsony aranykorona értékű, kötött talajok, szikesek, a belvívveszélyes területek, a feltárható ivóvíz magas arzéntartalma, az alacsony erdősültség.

A gazdaság rossz szerkezetéből adódó hibák. Rendkívül torz gazdaságszerkezet, az elaprózódott birtokstruktúra, az alacsony eszköz ellátottsági szint, a kistermelők piaci kiszolgáltatottsága, az új magángazdaságok műszaki felszereltségének hiányos volta, a többségében alacsony feldolgozottsági szintű termékek gyártása, a termelési integráció alacsony foka, csekély szövetkezési hajlandóság, egyoldalú termelési hagyományok, a munkaigényes kultúrák hiánya, alacsony számú innovatív vállalkozás, csekély külföldi befektetői érdeklődés, akut tőkehiány, nehézkes hitelezési rendszer (különösen az élelmiszergazdaságban), a piaci, gazdasági információk hiánya, általános tájékozatlanság az EU-s követelményeket illetően, a tőkeszegény, forráshiányos önkormányzatok.

A humán erőforrás gyengeségei; elsősorban a jelentős vándorlási veszteség következtében folyamatosan elöregedő népesség, a rendkívül magas munkanélküliségi ráta, a tartós munkanélküliek igen magas aránya, az alacsony iskolai végzettségi szint, az igen kedvezőtlen aktivitási mutatók, az idegen nyelvet beszélő szakemberek csekély száma, a "másra várás" elterjedt szemlélete, a viszonylag szűk körű szakképzési lehetőségek.

És végül, de nem utolsó sorban a közlekedési peremhelyzet, az igen rossz állapotú, hiányos mellékúthálózat, a kedvezőtlen szerkezetű, műszakilag elavult vasúthálózat, a szilárd burkolatú, portalanított belterületi utak általában alacsony aránya, a fejletlen kerékpárút-hálózat, a nem megfelelő mezőgazdasági utak, az alacsony szintű közcsatornázottság, a kommunális szilárd-hulladék térségi elhelyezésének megoldatlansága.

LESZAKADÁSI FOLYAMAT

Folyamat megnevezése	Folyamat jellemzője	Kiváltó ok	Jellemző időszak	Következmény	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Elvándorlás	A térség lakossága csökken	Munka és egyéb megélhetési lehetőség hiánya	1990-	Szakképzett munkaerő hiány	Fiatalok értelmiség	Fejlesztés, lehetőségek
Előregedés	Nő a lakosságban az idősök aránya	elvándorlás	1990-			Átfogó fejlesztések
Magas munkanélküliség	A munkanélküliek száma nő	A korábbi rossz foglalkoztatás struktúra, ipari beruházások hiánya	1990-	elvándorlás	A szakképzetlen idősödő volt mg.-ban foglalkoztatottak	Átképzések, munkahely teremtő beruházások

FEJLŐDÉST GÁTLÓ TÉNYEZŐK

A korábbi évtizedek merev, dominánsan hierarchikus kapcsolati hálóját a rendszerváltás jelentősen oldotta, de még nem működik elég hatékonyan az új típusú, partnerségen alapuló, az Észak-Békési térséget egybefűző együttműködési hálózat a közös problémák megoldására.

A kistérség gazdasági fejlődésének egyik legnagyobb akadálya a közlekedési kapcsolatok nem megfelelő kiépítettsége. Ez hátráltatja a megye több városának intenzív összekapcsolódását is. A fővonalakra merőleges, kistérségen belüli régióközi transzverzális (kelet-nyugati) összeköttetések hiánya, illetőleg alacsony színvonalú kiépítettsége jelenleg a kistérség építés egyik legfontosabb korlátja. Mindez jelentősen gátolja a térség tranzitszerepéből adódó lehetőségek kihasználását is.

A probléma jelentőségét felismerve – a hatalmas forrásigényekhez képest várhatóan hosszabb távon is szűkös állami finanszírozási lehetőségek közepette – alapvető fontosságú, hogy a kistérség részben eltérő érdekeket képviselő területfejlesztési szereplői meg tudjanak egymással állapodni az állami közlekedéspolitika felé képviselt igények súlypontjaiban és sorrendjében, hiszen e kormányzati, állami engedélyezési körbe és kompetenciába tartozó fejlesztések előmozdításához a kistérséget alkotó térségek képviselőinek egységes fellépésre és kiegészítő források felkutatására van szükség.

Az ország kistérségei közötti összehasonlításban magas a mezőgazdasági foglalkoztatottak aránya. Az információhiány és az agrárszereplők ismételt dezinformálása veszterhessé növelte a termelői kockázatot. Nem jöttek létre a termelők korszerű, EU- típusú értékesítő-, marketing-intézményei.

Az európai piacokon is versenyképes gazdaság fejlődéséhez elengedhetetlen az innováció beépítése a gazdálkodás gyakorlatába az oktató és kutató intézmények EU- típusú folyamatos közreműködésével. Legnagyobb szükség a folyamatos, és a termelők adottságaihoz igazodó információáramlás megteremtésére van. A hiteles tájékoztatás rendszere és összekapcsolása az állami és érdekképviseleti szervezetek tevékenységével kiegyensúlyozottabb piaci helyzetet teremthet.

FEJLŐDÉSGÁTLÓ TÉNYEZŐK

Tényező megnevezése	Tényező jellemzője	Kiváltó ok	Jellemző időszak	Következmény	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Rossz út-vasúthálózat		Rossz fejlesztéspolitika	1950-	A térség hátrányos helyzete konzerválódik	A térség lakossága vállalkozók	Állami közlekedéspolitika
Alacsony képzettségű döntően mezőgazdasági munkaerő		Nem piaci igényeknek megfelelő gazdaságstruktúra	1950-90			Innováció Átképzések

Ok-okozati összefüggések oldaláról tekintve a problémákat eljuthatunk egy olyan hálózathoz amelyben minden elem valamilyen szinten összekapcsolódik és hat vagy visszahat a többi összetevőre.

Egy korábbi rossz a térség számára hátrányos gazdaság- és térségfejlesztési politika, komoly hatással van a mai problémákra is. A harminc évvel ezelőtt elmaradt infrastruktúra fejlesztés mára csak egy hátrányos helyzetébe beleragadt kistérséget konzervál. Ez a kapitalista piaci feltételek közt kilátástalan helyzetet eredményez. A rossz úthálózat elriasztja a befektetőket akik nem hoznak tőkét a településekre, nem valósulhatnak meg új ipari beruházások, nem alkalmazzák a meglévő munkaerőt, amely így csak még több önkormányzati forrást von el a fejlesztésektől. Nő a munkanélküliek száma nem valósíthatóak meg az átképzések, nem javul az egészségügyi ellátás, nem lehet fejleszteni az úthálózatot, nem lehet létrehozni új szálláshelyeket a turistáknak, nem lehet megvalósítani átfogó térségfejlesztési programokat.

De a térség mezőgazdasági szerkezetében végbement változások is gerjesztően hatottak. A szerkezetváltás után felszabaduló alulkvalifikált munkaerő nagy részben hozzájárult a nagyarányú munkanélküliség kialakulásához. És elősegítette a tartós munkanélküliség kialakulását. Másrészt az ipari vállalkozások számára sem tette vonzóbbá a térséget.

Egy komoly beruházáshoz nem csak a rendelkezésre álló munkaerő jelenléte, hanem a szakképzettségi szintje is meghatározó. A mai gyorsan változó világban pedig a munkaerőtől is elvárják hogy ne csupán szinten tartsa, hanem fejlessze is képességeit. Számítógép kezelést, nyelvet tanuljon. Ami nem pusztán átképzési probléma, hanem mentalitásbeli is. Amely a munkaerő munkához való hozzáállásának megváltoztatását teszi szükségessé. Tehát nem csak az oktatás minőségére, hanem struktúrájára is visszahat. Mindennek persze elengedhetetlen feltétele az infrastruktúrával és szolgáltatásokkal való maximális ellátottság.

III.

FEJÉLESZTÉSI TERVEK, PROGRAMOK, SZERVEZETEK

FEJLESZTÉSI CÉLÚ ÁLLAMI, ÉS NONPROFIT SZERVEZETEK

Észak-Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás

Önálló jogi személyiséggel rendelkező költségvetési szerv. Alapítója 11 önkormányzat. (2004-ben 9 a Statisztikai Kistérség települései)

Észak-Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás feladatai:

- helyzetfeltáró elemzéseket végezzen, ill. végeztessen,
- különböző térségi jelentőségű fejlesztési javaslatokat, koncepciókat, terveket dolgozzon, illetve dolgoztasson ki,
- fogja össze és koordinálja a térség fejlesztésével összefüggő különböző törekvéseket,
- szervezze és irányítsa a térségi fejlesztési koncepciók, tervek megvalósítását,
- legyen színtere a társult önkormányzatok közötti konzultációknak, egyeztetéseknek,
- lássa el a hatáskörébe utalt egyes intézmény-alapítási, fenntartási, működtetési feladatokat.

Tourinform Iroda

Az iroda non-profit tevékenységet folytat, működésének eredménye a terület turisztikai vállalkozásainak bevétel növekedésében jelentkezik.

A Tourinform iroda feladatai:

- Az adott terület idegenforgalmi fejlesztésének koordinálása, turisztikai értékeinek feltárása, számbavétele, azok turisztikai hasznosításának szorgalmazása, népszerűsítése mind a természeti, mind a műemléki, mind a kulturális és népművészeti értékek eredeti állapotának megóvása mellett.
- Begyűjti, számítógépen feldolgozza, összesíti, felújítja, folyamatosan karbantartja, és az országos hálózat következő integrációs pontjához továbbítja valamennyi, a mellékletben megadott területhez tartozó turisztikai létesítmény, vállalkozás, műemlék, esemény, rendezvényprogram stb. adatait a következő felhasználási célokra:
 - a turisták és a helyi lakosság tájékoztatására,
 - a turisztikai szakma tájékoztatására,
 - reklám, PR, sajtótevékenységhez, kiadói munkákhoz,
 - kutatás, piaci elemzés céljára.
- A Tourinform iroda a terület általános, közérdekű turisztikai tájékoztatója, működése nem sértheti a vállalkozói érdekeket.
- A vendégbarát helyi szemlélet kialakításában (útbaigazító jelzésrendszer, idegen nyelvű feliratok, rendezett, virágos környezet, tolmácsok, helyi idegenvezetők képzése, a turistaforgalomhoz igazodó nyitva tartás stb.).

- Az iroda támogatja a helyi vállalkozókat megfelelő minőségű, jól értékesíthető turisztikai termékek létrehozásában, azok hazai/nemzetközi értékesítésében. Saját területén felméri a turisták igényeit, keresleti piackutatást végez, közvetíti az országos és nemzetközi felmérések tanulságait, az országos és területi turisztikai koncepciók utasításait, a lehetséges pénzügyi támogatás forrásait, a pályázati lehetőségeket, az országos reklámakciókhoz történő csatlakozás feltételeit. Szervezi – az illetékes kereskedelmi és iparkamarával közösen – a szakmai továbbképzést, az oktatást és a turisztikai termékek minőségének ellenőrzését.
- Részt vesz a település (megye, régió) turisztikai arculatának kialakításában. Kezdeményezi, szervezi, koordinálja a területi turisztikai kiadványok, videók létrejöttét, a turisztikai vásárokon való megjelenést, a tömegkommunikációval való kapcsolattartást. Aktívan közreműködik a terület hazai- és külföldi kapcsolatainak létrehozásában, kiterjesztésében, és ezeket a helyi turizmus fejlesztése érdekében hasznosítja. Helyi és országos nagyrendezvények szervezésében kezdeményező szerepet vállal.
- Az iroda korszerű, kétirányú információáramlást, párbeszédet biztosít a területi és a kiterjedtebb (megyei, regionális, országos) érdekek megismerésében és az összhang kialakításában.
- Ellátja a turisták helyi érdekképviselését, a település önkormányzata által átruházott mértékben panaszfelvétellel, kivizsgálással, orvoslással foglalkozik. Figyelemmel kíséri a helyi turisztikai kínálat minőségét.

Békés Megyei Vállalkozási Övezet Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság

Békés Megyei Vállalkozási Övezet Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság tevékenységi körei:

- A termelési-szolgáltatási együttműködések bővítésével az integrált élelmiszer gazdaság kialakítása,
- Az övezet megközelítési feltételeinek javítása,
- A határmenti együttműködés fejlesztése a gazdaság és humán erőforrás területén,
- A természeti értékekre alapozott idegenforgalom fejlesztése,
- A gazdaság versenyképességének növelése a környezet- és természetvédelem követelményeinek megfelelően, a fenntartható fejlődés elvei szerint,
- A technológiai-műszaki innováció fejlesztése a térségi ipar megerősödése érdekében, összehangolva az oktatás, a felnőtt képzés és az átképzés bővítésével,
- A polgárosodás folyamatának elősegítése, a polgári értékrend tudatosítása.

A térségben igyekeznek közös pályázatokat beadni azokkal a civilszervezetekkel akik képesek feladatokat átvállalni az önkormányzatoktól.

**AZ ELMÚLT ÖT ÉVBEN ELKÉSZÜLT, VAGY ÉPPEN KÉSZÜLŐBEN LÉVŐ FEJLESZTÉSI VONATKOZÁSÚ TERVEK,
KONCEPCIÓK, TANULMÁNYOK**

Cím	Készítő	Évszám	Cél
Az Észak-Békési kistérség operatív programja.	Békés Megyéért Vállalkozásfejlesztési Közhasznú Közalapítvány	2003.	Átfogó térségfejlesztés
Észak-Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás vidékfejlesztési konceptiója, stratégiai és operatív programja	Térség által felkért szakértői csoport.	1999.	A gazdaság hatékonyságának növelése
Észak - Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás Közös Települési Környezetvédelmi Programja	Keviterv Eger Vízügyi, Környezetvédelmi és Vállalkozási Mérnöki Kft.	1998.	Környezeti értékek megóvása, a környezeti károk megelőzése; a ill. megszüntetése; a kialakult környezeti károk felszámolása; a megfelelő környezeti állapot helyreállítása.
Az ökológiai szemléletű komplex kistérségi program.	"HAT PENNA" Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság	2001.	ökológiai szemléletű térségfejlesztés
Ökoturisztikai program	Ebergényi Tanácsadó Iroda Eger	2001.	Idegenforgalom fejlesztése
Észak Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás Vidékfejlesztési Operatív Programja	Fényesudvar Bt. Dévaványa Önkormányzat.	2000.	Komplex térségfejlesztés
Észak-Békési Kistérség Átdolgozott és Javított Stratégiai Programja	Térség által felkért szakértői csoport.	2000.	Komplex térségfejlesztés

AZ ELMÚLT ÖT ÉVBEN ELNYERT FEJLESZTÉSI CÉLÚ PÁLYÁZATOK EREDMÉNYEI: SIKERE ÉS KUDARCAI

Az Észak Békés Megyei Kistérségben a térség települései közösen nyújtanak be fejlesztési célú pályázatokat. A pályázatokat rangsorolják, a sorrendről közösen döntenek. Minden település egy szavazattal rendelkezik.

A térségben az elmúlt időszakban a változó követelményeknek megfelelően folyamatosan általános fejlesztési terveket dolgoztak ki. Így születtek meg a különböző témaköröket átfogó fejlesztési programok.

A sikeres programokat a lehetőségeknek megfelelően folyamatosan aktualizálják.

Az Észak-Békési kistérség operatív programja.

Észak-Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás vidékfejlesztési koncepciója, stratégiai és operatív programja

Észak - Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás Közös Települési Környezetvédelmi Programja

Az ökológiai szemléletű komplex kistérségi program. 2001.

Az Észak – Békési Kistérség gazdaságfejlesztési program. 2003.

A program projektösszesítője

PRIORITÁS 1. A kistérség programjainak eredményes megvalósítását szolgáló humánerőforrás fejlesztés

1.1. Humánerőforrás fejlesztési koncepció és konkrét programcsomagok kidolgozása

1.2. Új, kistérséget felölelő kulturális, művészeti rendezvények kidolgozása, megszervezése

1.3. A kistérségi civil iroda fejlesztése

1.4. Az objektív – épület és tárgyi - feltételek javítása az egészségügyi, szociális, kulturális területen.

1.5. Szabadidős, rekreációs programok számának bővítése

PRIORITÁS 2. Az intézményi, vállalkozói tér bővítése a nemzeti és uniós gazdaság szabályozásra épülő szerkezetmódosítás, szolgáltató képesség, versenyképesség javítása

2.1. Vállalkozáserősítő program

2.2. Vállalkozások közötti együttműködési formák támogatása

2.3. Környezetkímélő termelési technológia elterjedésének segítése

2.4. Vésztő - Körösnagyharsány vasútvonal műszaki minőségének a javítása

2.5. Közúti kapcsolat erősítése a 4-es elsőrendű úttal

2.6. Szénhidrogénre alapozott villamos energia előállítás

2.7. Az informatikai rendszerek település és társulási szintű összekapcsolása

2.8. Körösladány- Vésztő összekötő út megépítése

2.9. Szeghalom-Dévaványa /Túrkeve- M4/ megépítése

2.10. Ecsegfalva-Bucsa útszakasz megépítése

2.11. Körösladány zsáktelepülés-jellegének megszüntetése

2.12. A hőenergia hasznosítása kogenerációs eljárással és ennek hatása

2.13. A társulás disztribúciós szerepének erősítése a CE56 vasútvonallal és a debreceni repülőtérrel

2.14. A Körösnagyharsányi nemzetközi határátkelőhely megépítése és az ideirányuló forgalom informatikai áramoltatása

PRIORITÁS 3. Az élelmiszergazdaság szerkezetének módosítása, teljesítőképességének növelése

3.1. Az ökológiai adottságoknak alárendelt és a természetvédelmi követelményekhez alkalmazkodó művelési ág szerkezet és földhasználat kialakítása.

3.2. Az állatfajok és tartásmódok diverzifikációja, különös tekintettel a környezetkímélő tartástechnológiák alkalmazására.

3.3. Magas feldolgozottsági szintű, különleges minőséget képviselő termékek előállítására képes kis- és középvállalkozások létesítése.

3.4. A gazdaság hatékony működéséhez szükséges szerkezeti háttér és birtokszerkezet kialakítása, a különböző társulások és szövetkezeti formák létrehozása

PRIORITÁS 4. A térség ökológiai adottságaira épülő, a gazdaság teljesítő képességének javításához hozzájárulást biztosító idegenforgalmi fejlesztések

4.1. Füzesgyarmat termálfürdő fejlesztési projekt

4.2. Dévaványa termálfürdő fejlesztési projekt

4.3. Dévaványa-Réhely túzok-bemutatóközpont komplettirozása

4.4. . Vésztő-ökofolyosó kialakítása a holtágakból

4.5. Tikos-ér holtág rehabilitációja

4.6. Füzesgyarmat-vásártéri bányató rehabilitációja

4.7. Szeghalom Arany J. úti bányató rehabilitációja

4.8. Bucsa-jóléti tó kialakítása

4.9. Körösladány csónakázótó kialakítása

4.10. Sebes-Körös csónakkikötő építése

4.11. Okány horgányturizmushoz kapcsolódó szállásférőhely-bővítése

4.12. Vésztő-Bagolyvár vendégházzá alakítása

4.13. Vésztő-Vidra tanya ifjúsági szálláshely korszerűsítés

4.14. Körösladány, Kastélyszálló és Sárréti Múzeum kialakítása

4.15. Vésztő-Mágor, ill. a Sebes-Körös holtág rehabilitációs program

4.16. Vésztő-Mágor, Békés megye arányosan kicsinyített makettjének felépítése

4.17. Kistérség rendezvénytársaság összeállítása.

A pályázati sikertelenségek elsősorban abból adódnak, hogy a pályázó szervezetek nem tudják kigazdálkodni a megfelelő önerőt.

A másik dolog ami még ebből a szempontból problémát jelent, hogy nem mindig van a szükségleteknek megfelelő pályázati lehetőség. Nem találunk az adott fejlesztésnek megfelelő pályázati kiírást. Vagy a már készen lévő fejlesztési terv nem felel meg a kiírás formai, egyéb kritériumainak.

IV.

MUNKAERŐPIACI HELYZET

Az Észak-Békési Kistérség munkaerőpiaci helyzetét vizsgálva szinte minden mutatót tekintve igen hátrányos helyzetű. Az itt élők képzettségi szintje megyei és országos mutatókhoz viszonyítottan alacsony, amely alapvetően befolyásolja a munkavállalók lehetőségeit a munkaerőpiacon.

Az alacsony kvalifikáltság egyik oka lehet a megyei szinten is kimagasló munkanélküliségnek.

Alacsonyak a bérek. Az embereket általában minimálbéren foglalkoztatják. Gyakoriak az úgynevezett egy hónapos szerződések. (a Henkel 100 embert bocsátott el nem régen) A tőke működésének sajátja, hogy nem akar 3-4 napos fizetett ünnepeket kifizetni a munkásoknak.) A könnyűipari cégek úgy állítják be a normát, hogy még a minimálbért se kelljen kifizetni. A nyugdíjak alacsonyak mert a korábban TSz-ekben foglalkoztatott munkaerő bére eleve alacsony volt.

Békés Megyén belül a szeghalmi körzet a munkanélküliség szempontjából igen nehéz helyzetben van. Habár évről évre kedvező változások tapasztalhatók, a körzet településeinek aránya magasabb mint a megyei átlag. A térség városaiban kedvezőbben alakul a munkanélküliség arány, de a legkisebb településeken ez az arány is jóval rosszabb képet mutat.

A térségben regisztrált munkanélküliek jelentős hányada nehezen tud elhelyezkedni, mivel közöttük nagyarányú az alacsony képzettségű, többszörösen hátrányos helyzetű munkavállalói réteg. A térségben a munkanélküliek nagy száma miatt kevésbé érezhető a kedvező foglalkoztatási trend. 2004 első felében itt is alacsonyabb volt a munkanélküliek száma mint az előző évben.

A regisztrált munkanélküliek összetételére jellemző, hogy többségük általános iskolai vagy az alatti végzettséggel rendelkezik. Arányuk 50 százalék körüli. Békés megyében ebben a térségben a legmagasabb a képzetlenek aránya, és itt a legalacsonyabb az érettségizettek és a diplomások száma is.

A munkanélküliség kialakulásában meghatározó volt a gazdaság szerkezetének ezen belül a mezőgazdaság struktúrájának átalakulása. A nagyobb mezőgazdasági üzemek termelő szövetkezetek állami gazdaságok felszámolásának következménye, hogy nagy létszámú alul kvalifikált munkaerő szabadult fel. Ezt a munkaerőt pedig már nem tudták foglalkoztatni az újonnan létrejövő magángazdaságok.

Az így kialakult felesleges munkaerőt a térség struktúrájában gyenge pozíciót elfoglaló ipar sem tudta felszippantani.

A KISTÉRSÉG MUNKANÉLKÜLISÉGI HELYZETE

	Munkanélküliek aránya %	Tartós munkanélküliek aránya %	Tartós munkanélküliek aránya a munkanélküliek körében %	Pályakezdő munkanélküliek aránya a munkanélküliek körében %	Szellemi foglalkozásúak aránya a munkanélküliek körében %
1996		8,1	60,5		8,3
2002	11,4	5,4	47,2	5,3	8,3

A KISTÉRSÉG GAZDASÁGI AKTIVITÁSA NEMEK SZERINTI FELOSZTÁSBAN 2001

	FÉRFI %	NŐ %
Foglalkoztatott	54,8%	45,2%
Munkanélküli	69,7%	30,3%
Inaktív kereső	40,8%	59,2%
Eltartott	48,9%	51,1%

A KISTÉRSÉG LAKOSSÁGÁNAK FOGLALKOZTATHATÓSÁGA ÉS MUNKATAPASZTALATAI

A kistérség lakosságának foglalkoztathatósága és munkatapasztalatai, vagy annak hiánya elsősorban a térség korábbi gazdaság szerkezetéből adódik. Az elsősorban a mezőgazdasági termelésre épülő gazdaság a struktúraváltás után már nem tudta foglalkoztatni a korábban itt dolgozókat. A folyamat vesztesei elsősorban azok a szakképzetlen segéd és betanított munkások akiket a mezőgazdaság és annak melléküzemei nagyszámban tudott alkalmazni.

Ők alkotják a térség munkanélküli és szociális rétegeinek jelentős hányadát.

Másrészt azok a szintén elsősorban alulkvalifikált munkások kerültek hátrányba akik, a térségben jelenlévő ipari, agráripari, élelmiszeripari üzemekben a rendszerváltás előtt a kapun belüli munkanélküliséget alkották.

Ezek a rétegek akik közül sokan még a nyolc általánost sem végeztek, eleve hátrányból indultak a versenyre épülő munkaerőpiacon. Másrészt egyáltalán nem vagy csak nehezen tudták felvenni az új körülmények feszített ritmusát.

Az „iskolázatlanságuk” miatt hátrányba kerültek az átképzési programokban is.

Belőlük váltak a tartós munkanélküliek.

Sajnos a jelenlegi feltételek közt nem elég hogy megfelelő számú munkaerő álljon rendelkezésre, a vállalkozások egyre inkább a többoldalú képzett munkaerőt részesítik előnyben. (pl előny jelent a nyelvtudás és a számítógép kezelői ismeret).

Úgy tűnik a kistérség munkaerőpiacán a jövő is e rétegé.

A KISTÉRSÉG FŐBB MUNKÁLTATÓI ÉS A MUNKAERŐPIACI SZOLGÁLTATÁSOK

A kistérség ipara szerkezete az elmúlt időszakban jelentősen nem változott. A kistérség ipara tipikus szimptomáit a vidéki ipartelepítések függőség, piaci bizonytalanság, tőkehiány, technológiai avultság, fejlesztések hiánya jellemezte. A kistérségben erősnek és korszerű, piacképes vállalkozásnak a Körösladányban működő Henkel Magyarország Kft, illetve Szeghalmon a FELINA Hungária Kft-ék mondhatóak, mely folyamatos minden évben jelentkező fejlesztésekkel növeli bevételét és foglalkoztatás mértékét. A Henkel Magyarország Kft a vegyipar területén az országos és nemzetközi mércék szerint is komoly teljesítményt nyújt. 2000-ben üzemcsarnok bővítést, 2001-ben pedig mosóporgyártás területén európai színvonalú technológiát alakított ki. A könnyűipar területén a megye és a térség legnagyobb foglalkoztatója az 526 fős Felina Hungária Kft. A német-magyar tulajdonú vállalkozás korszerű technológiával, és infrastruktúrával nemzetközi piacon értékesíti termékeit. Füzesgyarmaton a MOL Rt korábbi tevékenységéből eredő gázkitermelés emelhető ki. Megjegyzésre szorul viszont, hogy az elmúlt években leépítés, és visszafejlesztés jellemző az iparágra. A kistérségben jelentősebb saját tőkeerő nincs, az ipari vállalkozást fejlesztő a lehetőségek kihasználása befektetőkre vár. Szeghalom térségében létrehozott ipari parkok (Sárréti Ipari Park, illetve a Vállalkozási övezet) lehetőséget biztosít a Szeghalom környékén a befektetések fogadására. Egyéb területeken a helyi vállalkozási készség elsősorban a kisebb volumenű, gyorsan megtérülő kereskedelmi és vendéglátó- ipari területeken tapasztalható a gazdaság jelenléte. A legnagyobb lehetőség élelmiszeripari területeken lehetséges. A helyi ipar fellendítésében külső beavatkozás szükséges: tőke, hitelkedvezmény, piacszerzés, szakemberképzés. Az ipar fejlesztésében fontos tényezőként kell számba venni a Nemzeti fejlesztési terv, a Dél – Alföldi Régió, a Megyei Területfejlesztési program fejlesztési prioritásait, mert ez lehetőséget teremt a vállalkozások számára a beszállításra, az új együttműködési formák kialakítására. Ebben az aspektusban is fontos tényező lesz a vasút és úthálózat minősége, mely gazdasági fejlődés gátja, vagy előmozdítója is egyben. Összegezve az alábbi fontosabb ipari tevékenységek találhatók meg a térségben:

- vegyipar,
- gépipar,
- könnyűipar,
- olaj-és gázipar (MOL Rt, Füzesgyarmat)

Fontosabb vállalkozások felsorolása:

Henkel Magyarország Kft, Felina Hungária Kft, Mol Rt, Layer Kft, Start Rehabilitációs Vállalat, Eurotex Kft, Meta Vasipari Kft, EKUNA Kft, Golden Palett Kft, INDA Hungária Kft, Billerbeck Budapest Kft.

A kistérség legnagyobb munkáltatói azok az ipari, könnyűipari vállalkozások amelyek a térségben tartózkodnak. „Nagyszámú” munkavállalót foglalkoztatnak és adóznak az önkormányzatoknak.

Fő foglalkoztatók;

Ikarus-Főnix Fémipari és Járműalkatrészgyártó Kft. Szeghalom.

A cég Haszongépjármű alkatrészek gyártásával foglalkozik. Az elmúlt két év során több mint félmilliárd forintot fordított gyártástechnológia modernizációra. Ezzel potenciális szereplője lett az európai piacnak.

A társaságnál szakképzett munkaerő dolgozik, az alkalmazottak egy jelentős hányada több szakmával rendelkezik. A cég jelentős összegeket fordít szakmai képzésekre.

Felina Hungária Kft. Szeghalom.

25 éve vannak Szeghalmon. A Fehérnemű és fürdőruhagyártó konzern Júliustól itt építette ki európai termelési központját. A cég már 1995-ben bekapcsolódott a helyi szakmunkásképzésbe. Éves árbevétele 2,5 milliárd forint. A cég 500 főt foglalkoztat.

Körös 2000. Kft. Szeghalom.

A térség egyik legjelentősebb agrár vállalkozója. Meghatározó tevékenysége Holstein Fríz Szarvasmarha tartás és tenyésztés előállítás. A növénytermesztés az gazdaság éves árbevételéhez egyharmaddal járul hozzá. 60 fő részére nyújt állandó munkahelyet.

Henkel Magyarország Kft. - Körösladány

A körösladányi gyáregységben folyékony tisztítószeret állítanak elő. A folyamatos fejlesztés eredményeként ma már mintegy 300 embernek adnak megélhetést. A jól képzett és nagy tapasztalattal rendelkező szakemberek által előállított különféle termékeket a világ 17 országába exportálják.

KUKA ROBOTICS - Füzesgyarmat.

A németországi székhelyű most induló üzem robotok nem elektronikai alkatrészeit fogja gyártani és 200 fő számára nyújt majd munkalehetőséget.

Az Észak-Békési Kistérség termelési hagyományai meghatározó módon a mezőgazdasághoz kötődnek, emiatt az ökológiai adottságoknak fokozott szerepük van a jövőbeni fejlődés szempontjából is.

Ami a birtokviszonyokat illeti ezen kistérségre is elmondható, hogy a privatizáció következtében előállt birtokstruktúra a versenyképes agrár ágazat kialakítását nehezíti. Bár az átlagos birtokméret (15 ha körül) a megyei átlagot (5 ha) jóval fölülmúlja, a talajok alacsony termőképessége miatt ez a birtoknagyság nem teszi lehetővé az elfogadható szintű árutermelést. Biztató viszont, hogy az utóbbi években megindult a birtokkoncentráció, amelynek eredményeként a 100/ha fölötti gazdaságok az összes szántóterületnek átlagosan valamivel több mint egyharmadát művelik.

A művelési ágak szerkezetét tekintve a szántó dominanciája érvényesül, részaránya a termőterületből 80 % körüli. A gyepek 13 %-os aránya – a megye többi kistérségeihez viszonyítva - magasnak mondható. A gyümölcs és a szőlő a térségre nem jellemző, hiszen a gyümölcsösök részesedése mindössze 0,28 %, a szőlő terület pedig 1-2 hektáros parcellákból, összesen 14 hektárt tesz ki. Az erdőszültség a kistérségben 6,83 %, ami felülmúlja ugyan a megyei átlagot, de jóval a régiós (13,04 %) és sokkal az országos (23,16 %) érték alatt marad.

A növénytermesztésben meghatározó az őszi búza, 38 %-ban részesedik a szántóból. A kukorica 12,25 %-os arányt képvisel, amely – igazodva a talajadottságokhoz – jóval alatta van a megyére és országosan is jellemző 30 % körüli értéknek. A napraforgó területi részaránya 12 % és 30 % között szóródik ami átlagosan nagyságrenddel több (22,79 %), mint pl. a megyei átlag, ami 6 % körül mozog. A jó előveteményt jelentő takarmánynövények részesedése 10,8 %, ami pontosan duplája a megyei átlagnak. A cukorrépa (1,48 %) gyakorlatilag kiszorult a termelésből a sarkadi cukorgyár megszüntetése következtében. Intenzív kultúrákat (zöldség, vetőmagelőállítás stb.) mindössze 250 ha-on termesztnek, ami a talajadottságokhoz viszonyítva is igen szerény. A terméshozamokkal mért termelési színvonal jelentősen visszaesett az 1980-as évekhez képest.

Az állattartásra az elmúlt években a fokozatos állománycsökkenés volt a jellemző. Az állatfajokat illetően meghatározó a szarvasmarha és a sertés tartás, számosállatban kifejezett

részesedésük az összes állatfajból 3-6 %, illetve 43 %. A juh és a baromfifélék a megyei átlagot meghaladó nagyságrendet képviselnek. A hasznosítási irányokat tekintve a szarvasmarhánál mind a tejtermelés, mind a hústermelés jellemző, és ugyancsak vegyes hasznosítás mutatkozik a juh ágazatban is (gyapjú, élő bárány, hús).

Az állattartó gazdaságok aránya meglehetősen magas (83 % és 98 % közötti), ez arra utal, hogy az állattartásnak a kistérségben az átlagosnál nagyobb jelentősége van.

A termelés műszaki feltételeit tekintve eléggé vegyes a kép. Általában elmondható, hogy mennyiségileg a legtöbb esetben elegendők a gépi kapacitások, valamint a szükséges gazdasági épületek kapacitásai is, azonban a műszaki színvonalat tekintve már koránt sem kedvező a helyzet.

A problémák különösen a kis-, és családi gazdaságok esetében jelentkeznek, itt mennyiségi hiány is előfordul.

A termékértékesítés az agrár ágazat egyik legnagyobb gondja ebben a kistérségben is.

Mivel az itt működő gazdaságok elsősorban alapanyagot értékesítenek a kiszolgáltatottságuk átlagon felüli.

A felvásárlás rendezetlen és bizonytalan, mely helyzet a legtöbb esetben alacsony felvásárlási árakkal is párosul. Egyoldalúan diktált termeltetési szerződések rendszere alakult ki, ráadásul sok esetben ezek megléte sem jelent értékesítési garanciát.

Az erdő és vadgazdálkodást tekintve elmondható, hogy a térségben klasszikus erdőgazdálkodás nincs, éppen az alacsony erdősültség miatt. Az erdők állapota közepes, vagy inkább rossz, új telepítésű erdő nincs. A vadgazdálkodást illetően megállapítható, hogy a térségben működő 13 vadásztársaság garancia lehet a vadak és élőhelyeik megtartására és gyarapítására. A kistérség meghatározó módon apróvadas terület. A meghatározó vadfajok a fácán és a nyúl, amelyek vadsűrűsége közepesnek mondható. A kistérség sajátos vadja a túzok, amely kiemelt védeltséget élvez.

Az élelmiszer feldolgozás a kistérségre nem jellemző. Létezik ugyan néhány kisebb feldolgozó ipari üzem; vágóhíd, savanyító, tészta készítő, malom – azonban a megtermelt mezőgazdasági termékek nagy része a térségből alapanyagként kiszállításra kerül.

A KISTÉRSÉG FŐBB MUNKÁLTATÓI

Munkáltató megnevezése	Tevékenységi köre	Foglalkoztatottak száma	(ebből) szakképzetlenek száma	(ebből) szakképzettek száma	(ebből) diplomások száma	Lakosság véleménye a munkáltatóról
Ikarus-Főnix	Járműalkatrész gyártás	432	N.A	N.A	N.A	N.A
Felina Hungária Kft	Fehérnemű, fürdőruha gyártás	500	N.A	N.A	N.A	N.A
Henkel Magyarország Kft	Tisztítószer előállítás	300	N.A	N.A	N.A	N.A
KUKA ROBOTICS	Alkatrész gyártás	200	N.A	N.A	N.A	N.A
MOL Rt. Füzesgyarmat	kőolaj és földgáz kitermelés szállítás tárolás	N.A	N.A	N.A	N.A	N.A

ELHELYEZKEDÉSI LEHETŐSÉGEK ÉS NEHÉZSÉGEK

Az Észak Békési kistérségben a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számára új munkahely keresés esélye majdnem a nullával egyenlő.

A pályakezdő diplomások legtöbbször az önkormányzatokat, vagy azok intézményeit keresi fel álláslehetőség reményében. Szeghalom esetében nem nagy létszámmal működik a polgármesteri hivatal, a többi településen pedig természetesen még ennél is korlátozottabbak a lehetőségek. Bővítésre nincs forrás, az eddig adódott lehetőségeket kihasználták. Szeghalmon az Európa Expressz munkaügyi pályázat keretein belül adódott lehetőség, hogy a kistérségi irodához és a városházán, egy pályázatíró tanfolyam elvégzését követően pályakezdő diplomásokat alkalmazzanak. A város-menedzser mellett két fő a kistérségi irodán pedig egy fő kapott így munkalehetőséget. Másfél évig a munkaügyi hivatal fizeti a béreket és a járulékos költségeket, de aztán másfél év foglalkoztatási kötelezettsége van az önkormányzatnak. A vezetés úgy gondolja, hogy az ő munkájukra hosszú távon is szükség lesz.

Szeghalom esetében a lehetőségek lennének még az oktatásban; óvoda általános iskola, gimnázium és szakközépiskola. Az óvodánál és az általános iskolában legjobban érzékelhető a folyamatos népességsökkenés. Ennek következménye, hogy új munkatárs felvétele helyett gyakran a régiektől is meg kell válni. Ebben a természetes fluktuáció kínálta lehetőségeket próbálják elsősorban kihasználni.

Szeghalom esetében van még múzeum és könyvtár, de ezek az intézmények minimális létszámmal működnek.

A felsőoktatásban végzett fiatalok részéről megvan az igény ők szívesen hazajönnének; folyamatosan érdeklődnek, amit az is mutat, hogy rengeteg szakdolgozat készül a kistérségi témakörből.

Lehetőség hiányában ezek a fiatalok általában a megyén kívül helyezkednek el, amiben Budapest vonzása meghatározó.

A többi településen a helyzet a szeghaloméhoz hasonló, vagy a kisebb településeknél még rosszabb.

A lehetőségeket figyelembe véve az önkormányzatok és a megye is fontosnak tartják a diplomás munkaerő megtartását.

A kistérségben működő ipari vállalkozásokkal kapcsolatban a tapasztalat az, hogy nem alkalmaznak kezdő diplomásokat. A piaci szabályok érvényesülnek, egyrészt nem tudnak megfelelő helyet biztosítani, másrészt a magasabb jövedelem miatt nem törekszenek a diplomás szakemberek alkalmazására.

A folyamat következménye az, hogy a fiatalok nem pusztán a megyén kívül helyezkednek el és az ingázás valamelyik formáját választják, hanem elvándorolnak. Elköltöznek azokba a városokba ahol munkalehetőséget találtak.

Ha a fiatalok máshol találják meg a számításaikat, és valami változás miatt szükséges a szülők sem a térségben keresnek megoldást, hanem a gyerekek után mennek. Erre Szeghalmon is számos példa volt. Habár arra is van példa, hogy a városból, a térségből elszármazottak nyugdíjas korban visszatelepülnek. Ez örömteli dolog, de a térség előregedésén semmit sem változtat.

A FOGLALKOZTATÁS BŐVÍTÉSÉT ÉS A MUNKAHELYTEREMTÉST GÁTLÓ TÉNYEZŐK

A foglalkoztatás bővítését gátló tényezők, a bennük rejlő összefüggések elemzésével egyetemben tulajdonképpen az előző fejezetekben már bemutatásra kerültek.

A legfontosabb tényezők csupán felsorolásszerűen tehát a következők:

A humán erőforrásból adódó gátló tényezők;

- Elsősorban a jelentős vándorlási veszteség következtében folyamatosan előregedő népesség
- Rendkívül magas munkanélküliségi ráta, a tartós munkanélküliek igen magas aránya
- Alacsony iskolai végzettségi szint
- Igen kedvezőtlen aktivitási mutatók
- Az idegen nyelvet beszélő szakemberek csekély száma
- A "másra várás" elterjedt szemlélete
- Viszonylag szűk körű térségben hozzáférhető szakképzési lehetőségek

A gazdaság szerkezetéből adódó gátló tényezők;

- Rendkívül torz gazdasági szerkezet, alacsony szintű iparosodottság
- Elaprózódott birtokstruktúra
- Alacsony eszköz-ellátottsági szint
- A kistermelők piaci kiszolgáltatottsága
- Az új magángazdaságok műszaki felszereltségének hiányos volta
- Többségében alacsony feldolgozottsági szintű termékek gyártása, a termelési integráció alacsony foka
- Csekély szövetkezési hajlandóság
- Egyoldalú termelési hagyományok, a munkaigényes kultúrák hiánya
- Alacsony számú innovatív vállalkozás, csekély külföldi befektetői érdeklődés
- Akut tőkehiány, nehézkes hitelezési rendszer (különösen az élelmiszergazdaságban)
- A piaci, gazdasági információk hiánya, általános tájékozatlanság az EU-s követelményeket illetően
- Tőkeszegény, forráshiányos önkormányzatok

A FOGLALKOZTATÁS BŐVÍTÉSÉT ÉS A MUNKAHELYTEREMTÉST GÁTLÓ TÉNYEZŐK

Tényező megnevezése	Tényező jellemzője	Kiváltó ok	Jellemző időszak	Következmény	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Alulkvalifikált munkaerő		Fejlesztéspolitika	1950-	munkanélküliség	Idősebb munkavállalók	képzések
Nem megfelelő infrastruktúra		Fejlesztéspolitika	1950-	Általános válsághelyzet	A térség lakossága	fejlesztés
A térség periférikus helyzete		Fejlesztéspolitika	1950-	Általános válsághelyzet	A térség lakossága	fejlesztés
Befektetők távolmaradása		Alulkvalifikált munkaerő Nem megfelelő infrastruktúra A térség periférikus helyzete	1990-	Általános válsághelyzet	A térség lakossága	fejlesztés

A MUNKAERŐPIACRA VONATKOZÓ KILÁTÁSOK ÉS JÖVŐKÉPEK

A munkaerőpiacra vonatkozó kilátások, és jövőképek elemzése természetesen túlmutat a foglalkoztatható munkaerőben rejlő sajátosságok keretein.

Tulajdonképpen minden pályázat és fejlesztési törekvés egyben a munkaerőpiac fejlesztésére is irányul. Ha megvalósulnak azok az infrastrukturális beruházások amelyek a térség hátrányos helyzetét általában is megszüntetni hivatottak, akkor ezzel párhuzamosan javulhatnak a munkaképes munkanélküliek esélyei és stabilizálódhat egy jól működő munkaerőpiac.

Tehát a munkaerőpiac fejlesztésében is komplex; az infrastruktúrát, a gazdaságot, az oktatást magába foglaló fejlesztésen kell gondolkodni. Egy-egy ág fejlesztése önállóan elképzelhetetlen.

Ha megjavul az úthálózat megjelennek a vállalkozók akik munkaerő igényes beruházásokat létesítenek. Ez hozzájárul az önkormányzat szociális kiadásainak csökkentéséhez, ami lehetővé teszi akár az oktatás fejlesztését, így szakképzett munkaerő áll rendelkezésre ami további vállalkozókat vonz a térségbe.

Pozitív változás a Füzesgyarmaton most elkészülő „Kuka Robotics” üzemszarnok (robot alkatrészek gyártása), ami kétszáz fő számára ad majd munkalehetőséget. Ez tulajdonképpen a minimumra csökkentheti a városban a munkanélküliek arányát.

A másik lehetőség amit hangsúlyoznak a turizmus, idegenforgalom fejlesztésében rejlő munkahelyteremtés. (lásd...)

Előrelépés, hogy a körzetben folyamatosan bővül a felkínálható álláshelyek köre. A Békés Megyei Munkaügyi Központ közreműködésével a bejelentett álláshelyekre intenzív közvetítő tevékenység folyik, melynek eredményeképpen az előzőnél több álláskereső jutott munkához a térségben. Az év első felében összesen 1461 fő sikeres elhelyezkedéséhez járult hozzá a munkaügyi központ, ezek közül 574 fő foglalkoztatása pénzügyi támogatást nem igénylő munkakörben valósult meg.

A Békés Megyei Munkaügyi Központ a különböző hátrányos helyzetű munkavállalói rétegek esélyegyenlőségének megteremtése érdekében évek óta több helyi kezdeményezésű komplex munkaerő piaci programot működtet. Ezekben a szeghalmi körzetből jelenleg is több érintett vesz részt. Ilyen például a **„Roma Start Plusz” foglalkoztatási program, melynek célja a roma kisebbségnek az elsődleges munkaerőpiacra történő visszasegítése, vagy a „Nők a munkaerőpiacon” elnevezésű a negyven év feletti nők elhelyezkedését elősegítő program. Az idén a térség 300 millió forintot kapott a decentralizált foglalkoztatási alaphól a problémák enyhítésére. A munkaügyi központ különböző uniós pályázatokon vesz részt, hogy pluszforrásokat tudjon bevonni a halmozottan hátrányos térségekben. (forrás: Világgazdaság 2004. 07. 15.)**

V. A TÉRSÉG MUNKAERŐPIACI HELYZETÉNEK SWOT-ANALÍZISE

ERŐSSÉGEK

- Viszonylag jól kiépített alapfokú humán szolgáltató intézményrendszer.
- Új, elsősorban a kistérség igényeit kielégítő gimnázium és szakképző iskola.
- Dolgos, a több lábon állásban és ingázásban kipróbált munkavállalók.
- Aktív, kezdeményező, összefogásra, együttműködésre képes önkormányzatok jelenléte.
- Viszonylag jól alkalmazkodó fejlődőképes nagyüzemek létezése.
- Közepes és nagyobb birtokon gazdálkodó agrárvállalkozók, egyéni magángazdálkodók jelenléte.
- Működő új típusú szövetkezetek előre mutató létező mintái.
- Változatos üzemméretű, üzemformák
- A körzetben működő, az itteni termelésre komoly hatással bíró integrátorok jelenléte (húsipar, gabonaipar, konzervipar, tejipar)
- Leépülés után is jelentős feldolgozóipari kapacitások
- Új, kisebb méretű, specializált termékek előállítására képes élelmiszer-feldolgozó középállalkozások megjelenése.
- Több településen meglévő (vagy feléleszthető) háziipari hagyományok.
- Működőképes, sikeres turisztikai, idegenforgalmi vállalkozások jelenléte.

GYENGESÉGEK

- A szakképzetlen munkaerő magas aránya.
- Elsősorban a jelentős vándorlási veszteség következtében folyamatosan előregedő népesség.
- A térség rossz fekvése, országon belüli peremhelyzete.
- A térség halmozottan hátrányos helyzete.
- Az infrastruktúra, elsősorban a térség útviszonyainak katasztrofális helyzete.
- Rendkívül magas munkanélküliségi ráta, a tartós munkanélküliek igen magas aránya.
- Igen kedvezőtlen aktivitási mutatók.
- Az idegen nyelvet beszélő szakemberek csekély száma.
- A "másra várás" elterjedt szemlélete.
- Viszonylag szűk körű térségben hozzáférhető szakképzési lehetőségek.
- Rendkívül torz gazdasági szerkezet, alacsony szintű iparosodottság
- Elaprózódott birtokstruktúra
- Alacsony eszköz-ellátottsági szint
- A kistermelők piaci kiszolgáltatottsága
- Az új magángazdaságok műszaki felszereltségének hiányos volta
- Többségében alacsony feldolgozottsági szintű termékek gyártása, a termelési integráció alacsony foka
- Csekély szövetkezési hajlandóság
- Egyoldalú termelési hagyományok, a munkaigényes kultúrák hiánya
- Alacsony számú innovatív vállalkozás, csekély külföldi befektetői érdeklődés
- Akut tőkehiány, nehézkes hitelezési rendszer (különösen az élelmiszergazdaságban)
- A piaci, gazdasági információk hiánya, általános tájékozatlanság az EU-s követelményeket illetően
- Tőkeszegény, forráshiányos önkormányzatok

LEHETŐSÉGEK

- A fenntartható fejlődés szemléletének elterjedésével növekedhet a települések, település együttesek hajlandósága közös környezetkímélő infrastrukturális beruházásokra, amely kedvezően hat a munkaerő piaci helyzetre is.
- A tulajdonviszonyok rendezésével, az agrártámogatások rendszerének átalakulásával, a vertikális integráció erősödésével lényegesen javulhat az élelmiszergazdaság jövedelmezősége.
- A földrendezés megvalósítása, a földhasználat hiteles nyilvántartása és a célra orientált támogatási rendszer lehetővé tenné az ésszerű termőföld-hasznosítás, a környezetkímélő gazdálkodás, a visszagyepesítés, az erdő- és fasor-telepítés, a vadgazdálkodás, a halászat, stb. fejlesztését, segítené az agrárágazat EU-konform szerkezetének kialakulását.
- A makrogazdasági feltételek kedvező alakulása növelheti a termelők együttműködési hajlandóságát (gépkörök, termékpályás szövetkezetek, másodlagos szövetkezetek, szövetkezeti szövetségek létrehozását, működtetését), ezzel lényegesen javítva piaci pozícióikat.
- Az EU-csatlakozás folyamata, a hazai regionális politika kiteljesedése, a vidékfejlesztés, továbbá az infrastruktúra-fejlesztés EU-s és hazai forrásai lényegesen csökkenthetik a hátrányos helyzetű térségek akut tökehiányát.
- Az ország EU-csatlakozásával, a román-magyar kapcsolatok várható további javulásával felértékelődhet a térség földrajzi fekvése, így a komparatív előnyök jobb kihasználásával, a nemzetközi együttműködések erősítésével e térség is vonzóbbá válhat a külföldi tőke és az idegenforgalom számára.
- Az oktatás fejlesztése, szakképzett munkaerő megjelenése a munkaerőpiacon.
- Szakmai átképzési programok beindításával javíthat a munkavállalók elhelyezkedési esélyein.
- Sikeres Országos és Eu-s pályázatok forrásokat teremthetnek amelyek kedvezően hathatnak a munkaerő piaci helyzetre.

VESZÉLYEK

- Az EU-csatlakozást követően az élelmiszergazdaságot érintő hátrányok kedvezőtlenül hathatnak a térség munkaerő piaci helyzetére.
- A nemzetközi kapcsolatok kedvezőtlen alakulása esetén a térség földrajzi fekvése további hátrányokat eredményezhet.
- A szomszédos Románia munkaerő piaci helyzete, elsősorban az alacsony munkabérek, kedvezőtlenül hatnak.
- A térség tágabb környezetének közlekedési helyzetében bekövetkező lényeges pozitív változások elmaradása (országos fejlesztések), illetve az ország keleti felét érintő új közlekedési tengelyek kiépülése (M5, M3), a periférikus helyzet erősödését, a befektetések, külföldi tőke megszerzésében további versenyhátrányokat eredményezhet. Ami kihat a munkaerő piaci helyzetre is.
- A területfejlesztési források lassú decentralizációja (bevonható külső állami fejlesztési források hiánya), az önkormányzatok fokozódó pénzügyi nehézségei az addicionalitás elvének megvalósíthatatlansága miatt a súlyosan elmaradott településeken visszafordíthatatlanná válhat a népességerózió, az elszegényedés.

VI.

A HELYI KULTURÁLIS, TERMÉSZETI-FÖLDRAJZI ÉS EGYÉB SPECIALITÁSOK

A térség idegenforgalmi látnivalókban, műemlékekben, kiépített idegenforgalmi kapacitásokban nem bővelkedik, de rendkívül gazdag természeti, táji értékekben.

A térség, ill. annak települései ugyanakkor olyan, a turizmus szempontjából és fejlesztése érdekében feltárható, hasznosítható, kihasználható potenciális lehetőségekkel rendelkeznek, melyek fejlesztésével a területen megjelenő turisták és látogatók száma, ill. az idegenforgalomból származó bevételek növelhetők, új munkaalalmak teremthetők, hozzájárulva ezzel a térség gazdasági potenciáljának, a terület öfenntartó képességének növeléséhez.

A Békés

A kistérségben rejlő specialitások tehát elsősorban a térség sajátos természeti környezetéből adódnak.

A térségben rejlő hasznosítható értékek:

- Értékes természeti erőforrások (kiváló termőföldek, földgáz, termálvíz)
- Zöldfolyosóként működő folyóvizek, holtágak,
- Nem elaprózott településhálózat – megfelelően kiépített alapfokú egészségügyi és oktatási intézmény-hálózat,
- Kedvezményező készség, szándék az idegenforgalom fejlesztése érdekében,
- A fő turisztikai termékekre belföldi és nemzetközi kereslet erősödése (termálturizmus, ökoturizmus, vadászat)

A térség adottságait figyelembe véve a kidolgozott fejlesztési programokban mindig nagy hangsúlyt fektetnek az ezen értékekben rejlő előnyök kiaknázására.

Az utóbbi években készült programok részben vagy egészben e specialitásokban rejlő lehetőségekre is koncentráltak:

- Észak Békési Kistérség Ökoturisztikai Programjában (2001) a részletes helyzetelemzés és konkrét fejlesztési javaslatok mellett, országos és nemzetközi tapasztalatok segítségével próbál létrehozni egy átfogó ökoturisztikai fejlesztési programot.
- A program a helyi adottságok kihasználására és a turizmus napjainkra megváltozott értékrendjére épül amelynek lényege az aktív kikapcsolódás és a speciális turisztikai termékek iránti kereslet. A tömegturizmussal szemben a természetvédelem és az idegenforgalom kapcsolatát helyezik előtérbe.

- Az Észak-Békési kistérség operatív programjában (2002) a turizmus fejlesztése mint a gazdaságfejlesztési program fontos összetevője jelenik meg:

„A térség ökológiai adottságaira épülő, a gazdaság teljesítő képességének javításához hozzájárulást biztosító idegenforgalmi fejlesztések”

A térség természeti, táji értékei közül a folyók, vízpartok, és a termálvízkinccs idegenforgalmi hasznosítását indokolt kiemelni. A megvalósítandó feladatok, fejlesztések helyszínenként eltérőek (rehabilitáció, infrastruktúra fejlesztése, vízi, vízparti létesítmények, sportlétesítmények, kereskedelem-vendéglátás, szálláshelyek, rendezvények, stb.), ezért különböző projektek dolgozhatók ki.

A meglévő termálfürdők fejlesztésével, szolgáltatásai kibővítésével cél a termál-turizmus fejlesztése, a térség vonzerejének növelése, az idegenforgalmi szezon időbeli széthúzása.

A környezeti, táji, természeti értékek idegenforgalmi hasznosításánál tekintettel kell lenni a környezet és természetvédelem céljaira is. A fejlesztéseket az értékek bemutatási körülményeinek javítására, a táj, ill. tájlemek rehabilitációjára, és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére indokolt koncentrálni.

A térség ökológiai adottságaira épülő, a gazdaság teljesítő képességének javításához hozzájárulást biztosító idegenforgalmi fejlesztések:

Füzesgyarmat termálfürdő fejlesztési projekt

Dévaványa termálfürdő fejlesztési projekt

Dévaványa-Réhely tűzok-bemutatóközpont komplettirozása

Vésztő-ökofolyosó kialakítása a holtágakból

Tikos-ér holtág rehabilitációja

Füzesgyarmat-vásártéri bányató rehabilitációja

Szeghalom Arany J. úti bányató rehabilitációja

Bucsa-jóléti tó kialakítása

Körösladány csónakázótó kialakítása

Sebes-Körös csónakkikötő építése

Vésztő-Bagolyvár vendégházzá alakítása

Vésztő-Vidra tanya ifjúsági szálláshely korszerűsítés

Körösladány, Kastélyszálló és Sárreai Múzeum kialakítása

Vésztő-Mágor, ill. a Sebes-Körös holtág rehabilitációs program

Vésztő-Mágor, Békés megye arányosan kicsinyített makettjének felépítése

Kistérség rendezvénysorozat összeállítása.

Az előnyök és a lehetőségek gazdagsága mellett feltétlenül meg kell említeni hogy azokat a tényezőket melyek jelenleg is hátráltatják ezen előnyök sikeres kiaknázását. Ezek ugyanazok a tényezők melyek a térség hátrányos helyzetét előidézték és az általános fejlődését akadályozzák.

Tehát a térség adottsága specialitásaira épülő fejlesztések nem képzelhetők el önállóan. Csak egy olyan fejlesztési program lehet sikeres, ahol a fejlesztés különböző irányvonalai egymással párhuzamosan és egymást folyamatosan kiegészítve, segítve haladnak. Tehát a gazdaságfejlesztés, az infrastruktúrafejlesztés, az ökoturizmus fejlesztése, az oktatás, egészségügy fejlesztése stb. egymástól különválasztva nem lehet a siker záloga. Ezen programok egésze egy hálózatot alkot amelyben ha az egyik elem nem jól működik az nem csak akadályozza hanem akár vissza is vetheti a többi.

A KISTÉRSÉGBEN TALÁLHATÓ HELYI KULTURÁLIS, TERMÉSZETI-FÖLDRAJZI ÉS EGYÉB SPECIALITÁSOK

Specialitás	Termék, specialitás jellege	Piaci kihasználtság mértéke (5-jól kihasznált 1-rosszul kihasznált)	Benne rejlő foglalkoztatási lehetőségek
Népes vadállomány	Vadászturizmus	3	Vadgazdálkodás,
Halban gazdag vizek	Horgászturizmus	2	Víz- halgazdálkodás szakemberei, munkásai
Termálvíz	Termálvízturizmus, gyógyászat	3	Gyógypedagógus, orvos, ápoló Szállás, étkeztetés
Természeti környezet	Ökoturizmus, kerékpárturizmus, lovas turizmus	1	Természetvédelmi szakemberek, túravezetés, szállás, étkezés, lovagoltatás szakemberei
Folyók, csatornák	Vízi, vízparti túrizmus	2	Vízügyi szakemberek túravezetés Civil egyesületek
Jellegzetes ételek	Gasztronómiai túrizmus	1	Étkeztetés

A KULTURÁLIS, TERMÉSZETI-FÖLDRAJZI ÉS EGYÉB SPECIALITÁSOKBAN REJLŐ MUNKAERŐPIACI LEHETŐSÉGEK

A térség, ill. annak települései olyan, a turizmus szempontjából és fejlesztése érdekében feltárható, hasznosítható, kihasználható potenciális lehetőségekkel rendelkeznek, melyek fejlesztésével a területen megjelenő turisták és látogatók száma, ill. az idegenforgalomból származó bevételek növelhetők, új munkaalkalmak teremthetők, hozzájárulva ezzel a térség gazdasági potenciáljának, a terület önfenntartó képességének növeléséhez.

Bármelyik ágát is tekintjük a természeti földrajzi és egyéb specialitásokban rejlő fejlesztési lehetőségeknek, közvetlenül az adott tevékenységhez köthető munkalehetőségek bővítésén túl, egyéb velejáró ágazatokban is új munkaalkalmak ehetőségek teremthetnek.

Közvetlen munkalehetőségek lehetnek az egyes témákhoz kapcsolódva:

A vadászturizmushoz kapcsolódva nőhet a vadgazdálkodásban foglalkoztatott szak betanított és segéd munkaerő létszáma, és a vezetésben szervezésben irányításban tevékenykedők száma is.

A horgászturizmussal kapcsolatban hasonló a helyzet. Víz és halgazdálkodás szakemberei mellett segédmunkásoknak teremthet lehetőséget.

De munkahelyteremtők lehetnek az infrastruktúra gazdaság stb. fejlesztő beruházások is, amelyek nélkül egy a természeti földrajzi és egyéb specialitásokhoz köthető fejlesztés elképzelhetetlen. (pl. egy tóhoz vezető út megépítéséhez tervezők útépítőmunkások stb. szükségesek. (köztudott, hogy az építőipar beruházásai nagyszámú kevésbé kvalifikált munkaerő igényesek, ami összhangban van a térség adottságaival.)

A termálvíz-turizmus nem csak a fürdőzőknek, hanem a gyógyulni vágyóknak is lehetőséget biztosít. Ez pedig orvosoknak, gyógyterápiológusoknak ápolóknak biztosíthat munkahelyeket.

Az összes tevékenységhez kapcsolódó szállás és étkezési sportolási stb. szükségletek pedig akár nagyobb vállalkozásokban, szállodákban teremtenek új munkahelyeket, akár vendégfogadó családoknak egyéni vállalkozóknak teremthetnek bevételi lehetőséget.

Mínderre pedig a struktúrában felfelé haladva ráépülhetnek az utazásokat, programokat szervező irodák és szervezetek a kvalifikált több nyelvet beszélő munkaerő iránti igényükkel.

Továbbgondolva a folyamatot a turizmusból, és idegenforgalomból keletkezett bevételek pedig az önkormányzatok, számára új munkahelyteremtő beruházások elkezdésére adnak lehetőséget. De közvetett módon a bevételekből az oktatásra, szakmai átképzésekre indított programok is a munkaerő piaci helyzetre hatnak vissza pozitívan.

A térség vezetése az önkormányzatok is tisztában vannak a turizmus és idegenforgalomban rejlő munkaerő piaci lehetőségekkel. A témát, a fejlesztés szükségességét kiemelt fontossággal kezelik. A téma mindig fontos összetevője az aktuális térségfejlesztési programoknak. A probléma az, hogy az elkészült fejlesztési programok ellenére sem találnak olyan pályázati kiírást ami a témának igazán megfelelné.

Másrészt már jelenleg is sokan próbálnak foglalkozni kiegészítő tevékenységként vendéglátással, szobakiadással, de ma még ez hosszútávon nem kiszámítható bevételi forrás.

A tavalyi telt ház-as szezon után az idén a fejlesztések (több reklám stb.) ellenére is csak minimális a kihasználtság. Nincsenek feltárva az ok okozati összefüggések.

Szálláshelyek már vannak, de nincsenek megfelelő szolgáltatások, programok amik a vendégeknek a térségben töltött idejét meghosszabbítanák.

VII.

A KISTÉRSÉG OKTATÁSI, EGÉSZSÉGÜGYI ÉS INFRASTRUKTURÁLIS HELYZETE

OKTATÁSI HELYZET

Az Észak Békési Kistérségben, a megyei átlagnál alacsonyabb az aktív korú népesség iskolai-szakmai végzettsége és kicsi a magasabb iskolát végzettek aránya. Ez jelzi az emberi erőforrás állapotának elmaradottságát.

A kistérség hátrányos helyzete az oktatás helyzetében is tükröződik. Egyrészt az oktatáshoz kapcsolódó épületek és infrastruktúra helyzete. Fejlesztésekre ezen a téren nem nagyon van lehetőség, ha a szinten tartás megvalósítható az már pozitívnak tekinthető.

Másrészt a csökkenő népességet tükrözi, hogy évről évre kevesebb tanulók száma. Ami a kényszerű intézménybezárásokban és intézmény összevonásokban mutatkozik meg.

Mindehhez hozzáadódik, hogy egyre több a problémás gyerek, akik mellé fejlesztő pedagógus, logopédus nevelési tanácsadó szükséges.

A kistérség valamennyi települése a Köznevelési Törvényben foglalt köznevelési feladat-ellátási kötelezettség teljesítésére törekszik, igyekszik megteremteni az ehhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket. Minden településen megtalálható volt óvoda és általános iskola. De Körösújfaluban az általános iskola megszűnt és vésztőhöz integrálódott. De Szeghalmon is össze kellett vonni két általános iskolát. Két településen van középiskola. Az iskolák szakképzett pedagógusokkal történő ellátottsága megfelelő, bizonyos esetekben a nagyobb településeken a speciális jellegű pedagógiai problémákkal is foglalkoznak. Szeghalmon működik Művészeti Általános Iskola, Vésztőn a Négyszínvirág Óvoda 350 férőhelyére beírt gyermek részére az óvodapedagógusi ellátáson túl logopédiai szolgáltatást is nyújt, és pszichológus is dolgozik az intézményben. A Szabó Pál általános iskolában az elmúlt évben indították el az iskolai felkészítő csoportot, mely a középsúlyos és súlyos értelmi, illetve egyéb fogyatékoságban szenvedő gyermekek rendszeres habitációs foglalkoztatásával nyújt alapellátáson jóval túli szolgáltatást gyógypedagógus, gyógytornász, pszichológus és logopédus közreműködésével. Az intézménynek e tevékenysége mögött önkéntes civil szerveződés is áll, ez a "Vésztői Sérült Gyermekekért Egyesület".

Az alap- és középfokú oktatási intézményeket zömében a települési önkormányzatok működtetik. Kertészszigeten tanítanak összevont osztályokban. Az oktatási intézmények mindegyike fontos feladatának tekinti az oktatás mellett a közösségi programok szervezését, pedagógiai programjukban is szerepeltetik, bár ehhez általában nincs megfelelő anyagi háttérük.

Sajnálatos módon a térségben élő középiskolás korosztályban lévő fiatalok zöme nem a kistérségben folytatja középiskolai tanulmányait, ingázik, vagy kollégista. Ez is hozzájárul a térségből való elvándorlás folyamatának erősödéséhez.

A kistérség két középiskolája; Szeghalom büszkesége az 1926 óta működő Péter András Gimnázium és az 1966-tól e mellett működő Szigeti Endre Szakképző Iskola ahol először mezőgazdasági gépszerelő, majd gépi forgácsolás oktatás kezdődött.

Az iskola tanulóinak száma: 704. Tanárok száma: 55. Osztályok száma: 25.

A másik középiskola a dévaványai Eötvös József Gimnázium és Ipari Szakképző Iskola. A

1998 szeptemberétől indult nyolc tantermes középiskola egy gimnáziumi és négy szakmunkásosztály számára biztosít tanulási lehetőséget.

A kistérségben folyó átképzések, szakképzések, tanfolyamok elsősorban az aktuális, helyi társadalmi-gazdasági igények kielégítésére irányulnak. Formájában és tartalmában sokszínűek a munkanélküliekhez szóló képzési lehetőségek, melyek egyben a népesség más rétegeit is szolgálják

De megtalálhatók még többek közt nyelvtanfolyamok (angol, német) biztosítási (üzletkötői): munkanélküliek és részmunkaidősök részére autóvezetői (ATI) tanfolyam minden kategóriában vöröskeresztes és elsősegélynyújtó könnyű- és nehézgépjármű tanfolyam.

A fejlesztés szükségét jól tükrözi a kistérségi felnőttképzési rendszer kiépítése projekt. A program célja a vidéki társadalom humán-erőforrásának fejlesztése. A felnőtt lakosság számára piacképes szakképzettség megszerzésének a lehetősége. A lakosság az Európai Unióval kapcsolatos ismereteinek bővítése, szemléletformálás a kistérség sikeres EU pályázati szereplésének előkészítése.

A KISTÉRSÉG OKTATÁSI EGYSÉGEI

ÁLTALÁNOS ISKOLÁK

Oktatási intézmény neve	Alapításának éve	Szakterületei	Tanulók száma	Szakterületek szerinti %-os megoszlás
Kertészszigeti Általános Iskola	1952	Általános	50 fő	
Szabó Pál általános iskola Vésztő		Általános és speciális képzés	659	
Református Egyházközség Kis Bálint Általános iskolája Vésztő	1992	Egyházi	168	
Általános Iskola Ecsegfalva		Általános	147	
Körösladányi Általános Iskola		Általános	550	
Általános és Alapfokú Művészeti Iskola Szeghalom 2. Általános Iskola 3. Általános Iskola		Művészeti Általános Általános	1047	
II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola Bucsá		Általános	283	
Ványai Ambrus Általános Iskola Dévaványa		Általános	310	

Szügyi Dániel Református Általános Iskola Dévaványa	1992	Egyházi Általános	570	
Füzesgyarmati általános iskola	1924	Általános	670	

KÖZÉPISKOLÁK

Oktatási intézmény neve	Alapításának éve	Szakterületei	Tanulók száma	Szakterületek szerinti %-os megoszlás
Péter András Gimnázium és Szigeti Endre Szakképző Iskola Szeghalom	1926 1966	Gimnázium Szakközépiskola	704	
Békés Megye Képviselő- testülete Gyermek-, Ifjúsági Otthona és Szakiskolája Dévaványa		Mezőgazdasági Agrárképzés		
Eötvös József Gimnázium és Ipari Szakképző Iskola Dévaványa	1998	Gimnázium Szakképző	240	

EGÉSZSÉGÜGYI HELYZET

Az egészségügyi alapellátás biztosított a településeken, házi orvosok az egészségügyi ellátást vállalkozói formában végzik. A kisebb településekre, (pl. Körösújfalun, Kertészsziget) valamelyik környező településről jár ki rendszeresen orvos, illetve gyermekorvos, valamint védőnő, a nagyobb településen, lakosságától függően több körzeti orvos, fogorvos, gyermekorvos is tevékenykedik. A szakrendelés egy-két kivételtől eltekintve (pl. Dévaványán ortopédiai szakrendelés, bizonyos településeken alkalmankénti nőgyógyászati szakrendelés) a kistérségben csak Szeghalmon van, egyébként utazniuk kell a lakosoknak. A betegek kórházi ellátása elsősorban Gyulán, időnként Békéscsabán és Karcagon történik.

Az Észak-békési kistérség szociális szempontból kimondottan hátrányos helyzetű, illetve elöregedett térség, ezért a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatra, működtetésére, valamint az időskorúak ellátására nagy hangsúlyt fektetnek a települési önkormányzatok. Minden településen van idősek klubja, amely a réteg napközbeni ellátását segíti, étkezésbiztosítás, étkezés kihordás, illetve apróbb házimunkák elvégzése. Több bentlakásos szociális otthon illetve idősek otthona is található.

A térség gazdasági helyzetéből fakadó szociális és egészségügyi téren jelentkező nehézségek kezelése szükségessé teszi, a kistérség számára, hogy a megoldásokra szakmai programot dolgozzon ki – térségi szinten.

Kertészsziget lakóinak egészségügyi ellátását a Füzesgyarmatról kijáró házi orvos oldja meg heti háromszori rendeléssel. Gyermekorvos havonta egyszer jár ki szintén Füzesgyarmatról, fogorvosi és szakorvosi ellátásra Szeghalomra kell utazniuk.

Körösudvarhely településen három házi orvos – közülük egy gyermekorvos – dolgozik, akik az utóbbi években már vállalkozásban látják el feladatukat. A házi orvosok munkáját, egy fogorvos, két védőnő illetve egy nyugdíj mellett praktizáló orvos egészíti ki.

Körösújfaluban az egészségügy jól szervezett, szinte kifogásmentes. Az orvosi alapellátást heti két alkalommal Vésztőről kijáró orvos biztosítja. Gyermekorvos szintén két alkalommal jár ki Vésztőről hetente. A védőnői szolgálat heti egy alkalommal vehető igénybe, miként a kézi gyógyszertár is egy alkalommal áll a lakosság rendelkezésére. Sürgős esetekben az ügyeleti orvos Vésztő községben bármikor elérhető.

Vésztőn van 4 házi-, 2 gyermek- és 2 fogorvos, minilaboratórium, gyógyszertár, területi szociális gondozási központ, körzeti szerepkörű pedagógiai szakszolgálat, egyházi otthonápolási szolgálat és bentlakásos szeretetotthon, családsegítő szolgálat.

A település legnagyobb szociális intézménye a Békés Megyei Nefelejcs Otthon, ahol több mint száz enyhén fogyatékos személyt gondoznak.

Az időskorúak ellátásában nagy szerepe van a Református Szeretetotthonnak, az egyházközség által működtetett házi betegápolásnak valamint a nappali ellátásban az önkormányzat által üzemeltetett negyven férőhelyes Szociális Gondozási Központnak, ahol a nappali ellátáson kívül szociális étkeztetést és házi gondozást is végeznek.

A szociálisan, mentálisan rászorulóknak sok segítséget kapnak a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattól, amelyet szintén a helyi önkormányzat működtet.

A térség egyik legnagyobb problémája a szeghalmi kórház korszerűsítése. Szeghalom a 90-es évek elején maga építette fel kórházát amely a lakosság elöregedése miatt egyre fontosabb szerepet tölt be a térségben. A kórház a gyulai Pándy Kálmán Megyei Kórházhoz tartozik és 40 ezer lakost lát el akik számára törvényileg és biztosítani kell a megyei átlaghoz hasonló szintű egészségügyi ellátást. Az intézmény felújítását az is indokolja hogy a kórház funkcionális szerkezete messze nem felel meg a szakmai minimum követelményeinek.

A kórházhoz tartozik egy 14 munkahelyes szakorvosi rendelőintézet amely mára szintén elavult.

Az önkormányzatok a megye Képviselőtestületével együtt pályáztak címzett támogatásra

amelynek keretében a kórházat is felújítanák, korszerűsödhetne a műszerezettség.
Másik probléma, hogy van mentőállomás, de nem működik a körzetben 24 órás esetkocsi,
csak 10 órát üzemel. Így nem tudják tartani a 15 perces helyszínre érkezési időt.

A KISTÉRSÉG EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSÁNAK HIÁNYOSSÁGAI

Egészségügy hiányosságai, problémái	Kialakulásának időszaka	Kialakulásának oka	Érintett társadalmi csoport	Megoldási út
Szeghalmi kórház helyzete	1990-	forráshiány	A térség lakossága	Felújítás, bővítés
24 órás mentő esetkocsi hiánya		forráshiány	A térség lakossága	24 órás esetkocsi

EGÉSZSÉGÜGYI ÉS EGYÉB INTÉZMÉNYEK

Település neve	Kórház	Működő kórházi ágy	Kórház felszereltsége, osztályok	Amennyiben nincs kórház a településen a legközelebbi távolsága km
Buca				30
Dévaványa				24
Ecsegfalva				38
Füzesgyarmat				11
Kertészsziget				19
Körösasdány				11
Körösújfalú				28
Szeghalom	Szeghalmi kórház	100 ágyas utókezelő		
Vésztő				15
Kistérségben összesen	1			

A KISTÉRSÉG EGÉSZSÉGÜGYI ÉS EGYÉB ALAPELLÁTÁSI HELYZETE

	Egy háziiorvosra jutó lakosok száma 1000 lakosra	100 bölcsődei férőhelyre jutó beírt gyerek	A járó beteg szakellátás rendelési órái, 1000	Idősek klubja férőhelyek szám 1000 hatvan éves és idősebb lakosra	Szociális otthon férőhelyeinek száma	1000 lakosra jutó adózók száma
Kistérség:	1609	161	31	39		358

A KISTÉRSÉG INFRASTRUKTÚRÁLIS HELYZETE

A térség közlekedési lehetőségei kedvezőtlenek. Nemcsak az autózstrádák, de az országos főutak is elkerülik a térséget. Az országos úthálózatok közül a 47-es főút csak 2 települést érint. A térség északi pereméből viszonylag gyorsan elérhető a 4-es főút. Az egyes településeket közvetlenül összekötő utak is hiányoznak, emiatt a közlekedők jelentős kerülőkre kényszerülnek. Hasonló a vasúti közlekedés helyzete is. Sok a szintbeni vasúti átjáró is. A vasúti közlekedés feltételei is rosszak. A pályatestek igen leromlott állapotban vannak, emiatt több helyen sebesség- és/vagy tengelykorlátozást kellett bevezetni. Különösen kritikus a Szeghalom- Körösnagyharsány vonal. Megállapítható, hogy a periférikus elhelyezkedést a kedvezőtlen megközelítési körülmények is súlyosbítják. A térség felemelkedéséhez egyaránt hozzátartozik a térségen belüli elérhetőség javítása, valamint az országos út- és vasúti hálózatba történő jobb bekapcsolódása.

A jövedelmi viszonyok egyik legfontosabb fokmérője a lakás. Ezen belül két mutatóval lehet érzékeltetni az észak-békési lakáshelyzetet, a lakásonkénti átlagos lakószámmal és az újonnan (1994-ben és 1997-ben) épített lakások arányával.

Az átlagos lakószám a települések többségében magasabb, mint a regionális vagy az országos átlag, vagyis egy-egy lakásban többen kénytelenek együtt élni. 1997-ben nagyobb negatív különbség Füzesgyarmat, Kertészsziget és Dévaványa tekintetében volt. Az újonnan épített lakások aránya is mindössze, Körösladányon haladja meg a regionális átlagot, míg Bucsa esetén ez az arány lényegében elenyésző.

Természetesen nem elég, hogy valaki rendelkezik lakással, az is fontos, hogy milyen a lakás infrastrukturális ellátottsága. E tekintetben három mutatót szokás értékelni, a vezetékes gáz, a vezetékes víz és a csatornázottság arányát. 1997-es adatokat szerint.

A gázzal való ellátottság a megyében és régióban kedvezőbb az országos átlagnál. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a vizsgált térségben nincsenek kiugró különbségek. A gázzal való ellátottság 1994-ben befejeződött, akkorra minden településre elért a gázvezeték. Az ellátottság Füzesgyarmaton a legjobb, ott a lakások háromnegyedében van vezetékes gáz. Ebben az is közrejátszhat, hogy Füzesgyarmat volt az első település, melyet a gázhálózatra kötöttek, még

1988-ban. A megyei átlag felett van még Ecsegfalva és Bucsa ellátottsága. Ugyanakkor Körösújfalun a lakások egyharmada sincs bekötve a gázrendszerbe.

A vezetékes vízellátással sokkal jobb a helyzet, bár itt a megye és a régió adatai az országos átlag alatt vannak. Ennek ellenére a térségben Kertészszigetet és Körösújfalut leszámítva minden településen az országos átlag feletti a vezetékes vízellátás, vagyis értelemszerűen jobb a megyei és regionális átlagoknál is.

A csatornázottság állapota ugyanakkor jóval több gondot jelenthet. Mind a megyei, mind a regionális átlag mélyen az országos átlag alatt van, de a térség átlaga még ezektől is elmarad.

A térség infrastrukturális és gazdasági stb. helyzetének fejlődéséhez elkerülhetetlen az útkérdés megoldása. Szeghalom és a statisztikai kistérséghez tartozó települések már dolgoznak egy átfogó fejlesztési programon, melynek egyes alprojektjeivel – széles nyomtávú utak, főutakra rávezető gyorsforgalmi útszakaszok - pályázhatnak uniós forrásokra. Az útprogramok Szeghalom 44-es és 4-es főutakkal való összeköttetését javítják, s könnyítik a közlekedést a térségben. Eddig viszont a belső utak fejlesztésére csak akkor lehetett pályázni, ha az valamilyen főúthoz csatlakozott, talán ebben is lesz a közeljövőben változás. Folyamatban van a kistérségben a csatornázási program Szeghalom esetében a lefedettség 2006-ra elérheti a 100%-ot.

Jelenleg zajlik a térségben egy mikrohullámú internetes vonal kiépítése, amely sajnos csak a nagyobb településeket érinti. A probléma, hogy ezek a beruházások csak a nagyobb településeken érik meg a befektetőknek. Másrészt a kisebb önkormányzatok nem tudják kigazdálkodni a beruházásokhoz szükséges megfelelő önrészt.

Telefon, személygépkocsi, - mint a jóléti viszonyok jellemzői - vonatkozásában a térség jóval az országos mutató alatt van, ez személygépkocsi vonatkozásában különösen kirívó, csak a fele az országos átlagnak. 1000 lakosra csupán 110,2 jut személygépkocsiból annak ellenére, hogy a személygépkocsi a mai világban csaknem nélkülözhetetlen munkaeszköz. Az egy főre jutó SZJA nem éri el az országos átlag 50 %-át sem és ezen belül is településenként nagy a szóródás.

Összegezve a térség elszegényedett és alacsony az infrastrukturális ellátottság.

A KISTÉRSÉGBEN IGÉNYBE VEHETŐ SZOLGÁLTATÁSOK

A kistérségben a szolgáltatások mennyisége és minősége többségében a városok, falvak igények szerint alakult. A lakossági és vállalászási igényeket kielégítő szolgáltatások jelen vannak, azok rendelkezésre állnak, megfelelő hiány nem található. Fontos kiemelni, azonban, hogy szolgáltatások eloszlása nem egyenletes a térségben, a korszerű ágak – különösen a kistelepüléseken - kevésbé épültek ki, a piaci kereslet még csak mérsékelten jelentkezett, így ezek az elmúlt időszakban csak részlegesen épültek ki. A korszerű szolgáltatások közé az alábbi területek sorolhatók:

- fuvarozó szolgáltatók (Rapisped Kft, Hidi-Speed Kft)
- autókerekelem, szerviz,
- mezőgazdasági gépek, és alkatrészek forgalmazása, (Layer Kft)
- építőipari anyagok és szerelvények értékesítése,
- távközlési szektorban az értékesítés, kereskedelmi hálózatok,
- banki szolgáltatások
- üzleti élethez kapcsolódó szolgáltatások (informatika, elektronika, üzleti tanácsadás, információ, stb.)
- szórakozás, rekreáció (sport, fitness, szórakozás,)

SZOLGÁLTATÁSOK

Szolgáltatás	Jellemzői	Érintett társadalmi csoport	Kihasznátság mértéke 1- nem kihasznált 5 jól kihasznált
Szórakozás, rekreáció, sport	Valamilyen formában szinte mindenhol megtalálható	A térség lakossága	4
kultúra	Az utóbbi években a lakosság művelődési szokásai is átalakultak. Csökkentek a különböző amatőr művészeti közösségek, csökkent a kiállítások, közösségi rendezvények, művészeti események száma.	A térség lakossága	3
Banki szolgáltatások	A szükséges mennyiségben megtalálható	A térség lakossága	4
Üzleti élethez kapcsolódó szolgáltatások	Fontos hogy legyen ezért támogatják	A térség lakossága	3
Szállítás		A térség lakossága	4
Szerviz	A városokban jellemző	A térség lakossága	4

VII. CIVIL SZERVEZETEK

A KISTÉRSÉGBEN TALÁLHATÓ CIVIL SZERVEZETEK MŰKÖDÉSI TERÜLETŰK ALAPJÁN

Működési terület	Darabszám	Tagok száma összesen
Sport	N.A.	N.A.
Kultúra	N.A.	N.A.
Egészségügy	N.A.	N.A.
Szociális ellátás	N.A.	N.A.
Szakmai, üzleti érdekvédelem	N.A.	N.A.
Oktatás	N.A.	N.A.
Rekreáció	N.A.	N.A.
Környezetvédelem	N.A.	N.A.
Településfejlesztés	N.A.	N.A.
Gyermek- és ifjúságvédelem	N.A.	N.A.
Idegenforgalom	N.A.	N.A.
Hagyományőrzés	N.A.	N.A.
Egyéb	N.A.	N.A.
Kistérség összesen	N.A.	N.A.

A KISTÉRSÉGBEN MŰKÖDŐ CIVIL TÁRSADALOM AKTIVITÁSA, SZERVEZŐDÉSE, ÉS LEFEDETTSÉGE

Az Észak-Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás egyik legfontosabb feladatának tekinti a térségben lévő civil szervezetek megismerését és mind szélesebb körben bevonni őket a térségfejlesztésbe. A legfontosabb célkitűzése, hogy megpróbáljanak együtt gondolkodni és dolgozni a civil szervezetekkel a térség érdekében. Sajnos az itt működő non-profit szervezeteknek nincs lehetőségük szakmai információhoz jutni és megfelelő infrastruktúrához nem ismerik pl. a pályázati lehetőségeket.

A kialakított Civil Központ által nyújtott szolgáltatások a helyi demokrácia fejlődését is szolgálja, aminek jogi kereteit a civil szervezetek alkotják.

A másik fontos szempont, hogy a társulást alkotó önkormányzatok a helyi érdekek érvényesítésében is nagyobb szerepet szánának az alulról jövő kezdeményezéseknek.

A térségben sajnos a civil szervezetek még nem vállaltak át az önkormányzatoktól a kötelezően ellátandó feladatokból, igazán nem vesznek részt a munkanélküliség kezelésében, nem kapcsolódnak be a városok, falvak életébe, a non-profit szervezeteknek általában nincs sok alkalmazottja.

Kérdés, hogy ennek mi lehet az oka:

- szakismeret hiánya?
- forrás hiánya?
- egyszerűen csak információ hiány?

A Civil Központnak az a feladata, hogy a civil szervezetek jobban részt vállaljanak a feladatokból és az önkormányzatok, illetve a társulással közösen oldják meg a térség problémáit.

A projekt során szakmai fórumokat a szervezetek számára, ahol adó, jog, pénzügyi-, munkaügyi tanácsadást nyújtunk.

Az Észak-Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás által kialakított Civil Központnak elsődlegesen ez a feladata, hogy segítse, képezze a civil szervezeteket.

Természetesen a civil szervezetek másik nagy problémája a gazdasági önállóság és függetlenség megteremtése és szerződéses partneri viszonyon alapuló együttműködés hiánya az önkormányzatokkal és a piaci szektorral a térségben élők érdekében.

A társulás, ha együttműködik a civil szervezetekkel, sokkal nagyobb betekintést kap a helyi társadalom tényleges gondjairól, véleményeiről, azaz a közakaratáról és problémájáról.

A projekt megvalósulásával egy folyamat kezdődött el, mely nagymértékben elősegíti a társulás munkáját, hiszen a polgárok szélesebb rétegének ismerik meg a véleményét. Az így kialakított új kapcsolat rendszer mind a helyi közösségek mind a térség szempontjából kiemelkedő jelentőségű.

Gyakorlatilag még kevés a térség életébe aktívan bekapcsolódó a feladatokból részt vállaló civil szervezet. Általában e szervezetek anyagi fennmaradási problémával küzdenek. Ha nem nagy számban is de vannak azért pozitív példák.

A Civil Központ szeretné elérni, hogy kölcsönös információval rendelkezünk egymásról. A civil szervezetek munkája eredményesebb legyen, és aktívabban vegyenek részt az önkormányzatok és a társulás munkájában. Legyenek javaslataik a kisebb térségi problémák megoldására.

Szeretnék, ha közös projektek kerülnének kidolgozásra, és ezzel elősegítenék a demokratikus fejlődést.

Az önkormányzatoknak illetve a társulásnak az a feladata, hogy a civil szektorban is egy olyan minőségű munka megszervezése kezdjen kialakulni, melynek következtében a közszolgáltatásból a civil szervezetek feladatot tudnak vállalni.

A KISTÉRSÉGBEN MŰKÖDŐ CIVIL SZERVEZETEK ÁLTAL SZERVEZETT PROGRAMOK

A kistérségben működő civil szervezetek tevékenységére még nem igazán jellemző, hogy képesek feladatokat átvenni az önkormányzatoktól, azonban a programok szervezésében és események lebonyolításában lehetőségeikhez képest sokoldalú tevékenységet végeznek.

A civil szervezetek jelentős tevékenységet végeznek a kulturális és sport programok szervezésében lebonyolításában. Elsősorban ezek a Sport és szabadidős tevékenységgel foglalkozó egyesületek.

Szinte minden településen található még hagyományőrzéssel településgondozással foglalkozó civil szervezet. De szabadidős programokat szerveznek még a nyugdíjasklubok, nőszervezet stb.

Az egyesületek másik fontos tevékenysége a programjukhoz céljaikhoz köthető szaktanácsadás, vagy egy-egy témához köthető pályázati tevékenység. Ilyen tevékenységet végezhetnek a vállalkozásokat segítő szervezetek, pl. mezőgazdasági szaktanácsadás, stb.

Vannak olyan szervezetek amelyek tevékenységében sokféle tevékenység együtt megtalálható. A 700 tagot magába foglaló Szeghalmi Mozgáskorlátozottak Egyesülete például szaktanácsadás, érdekképviselés, és szakmai programok lebonyolítása mellett, szabadidős programokat is szervez.

A KISTÉRSÉGBEN MŰKÖDŐ CIVIL SZERVEZETEK RÉSZVÉTELE A FEJLESZTÉSI PROGRAMOKBAN

A korábbi pontokból is kiderül, hogy a térségben nem sok az olyan civil kezdeményezés amely valóban részt tud vállalni a fejlesztési programokban.

Az önkormányzatok és a programok elkészítésekor ha van lehetőség megkérik a civil szervezetek szakértőit, hogy közösen dolgozzák ki az aktuális fejlesztési programot.

Az Észak-Békés Megyei Önkormányzati Térségfejlesztési Társulás által kialakított Civil Központnak elsődlegesen a feladata, hogy segítse, képezze a civil szervezeteket.

Azonban a civil szervezetek másik nagy problémája a gazdasági önállóság és függetlenség megteremtése és szerződéses partneri viszonyon alapuló együttműködés hiánya az önkormányzatokkal és a piaci szektorral a térségben élők érdekében.

A társulás, ha együttműködik a civil szervezetekkel, sokkal nagyobb betekintést kap a helyi társadalom tényleges gondjairól, véleményeiről, azaz a közakaratáról és problémájáról.

A projekt megvalósulásával egy folyamat kezdődött el, mely nagymértékben elősegíti a társulás munkáját, hiszen a polgárok szélesebb rétegének ismerik meg a véleményét. Az így kialakított új kapcsolat rendszer mind a helyi közösségek mind a térség szempontjából kiemelkedő jelentőségű.

Gyakorlatilag még kevés a térség életébe aktívan bekapcsolódó a feladatokból részt vállaló civil szervezet. Általában e szervezetek anyagi fennmaradási problémával küzdenek. Ha nem nagy számban is de vannak azért pozitív példák.

MELLÉKLET

Kistérségi menedzser adatai:

Neve: Balog Kálmánné

Címe: 5520 Szeghalom Szabadság tér 8-10

Telefonszáma: 06 66 470 380

E-mail címe: eszakbekes.tarsulas@bekesnet.hu

Fax-száma: 06 66 470 380